

Glasnik MIRA

Godište II. • Broj 10 • Međugorje • Listopad 2007 • Cijena 2,5 KM / 10 kn

**DIVNO SI
ČUDO STVORILA
- KRUNICU KADA
SI DALA!**

Draga djeco!

**I danas vas sve pozivam da vaša srca plamte što
žarčom ljubavlju prema Raspetome i ne zaboravite
da je iz ljubavi prema vama dao svoj život kako
biste vi bili spašeni. Dječice, meditirajte i molite da
bi se vaše srce otvorilo prema Božjoj ljubavi.**

Hvala vam što ste se odazvali mome pozivu.

(25. rujna 2007.)

GLASNIK MIRA

Utemeljitelj i nakladnik:

Informativni centar "Mir" Međugorje

Glavni urednik: Krešimir Šego

Lektor i korektor: Dragan Naletilić

Adresa:

Glasnik mira, Gospin trg 1
88266 Međugorje, BiH
Tel.: 00 387 36 650 200; 653 325
Faks: 00 387 36 651 300
Služba pretplate: 00 387 36 653 342
E-mail: glasnikmira@medjugorje.hr
Internet: www.medjugorje.hr

Grafičko oblikovanje:

Marin Musa // **SHIFT** KREATIVNA AGENCIJA

Tisak: Fram-Ziral, Mostar

Uplata pretplate: Informativni centar

Mir Međugorje d.o.o., „Glasnik mira“

Iz BiH u KM:

Unicredit Zagrebačka banka
Žiro račun broj 33 8120 2 20114 5352

Iz svih stranih zemalja:

Unicredit Zagrebačka banka, SWIFT: ZABA BA 22
IBAN: BA 39 3380 6048 0281 0221

Iz RH u HRK:

Societe generale - Splitska banka d.d.,
Nalog 14

Broj računa: 2330003-5100201682

Iz RH u EUR:

Societe generale - Splitska banka d.d.
Nalog 14, SWIFT: SOGE HR 22

IBAN: HR 17 2330 0035 1002 0168 2

**Iz BiH i RH pretplatu se može uplatiti i
poštanskom uplatnicom.**

Cijena pojedinog primjeraka:

2,5 KM/10 kn
Godišnja pretplata (12 brojeva)
BiH: 30 KM; Republika Hrvatska: 120 kn;
Zemlje EU: 30 eura; Švicarska: 50 sfr; SAD: 40 US\$

List je prijavljen kod Ministarstva prosvjete,
znanosti, kulture i športa Hercegovačko-
neretvanske županije pod brojem
R-05-05-42-2175-86 /06 od 12. siječnja 2006.

Dekret Pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vatikanskog koncila, izdavač izjavljuje da nema nakanu preteći sud Crkve o nadnaravnosti prirode događaja i poruka o kojima je riječ na ovim stranicama. Taj sud pripada kompetentnom autoritetu Crkve, kome se izdavač potpuno podvrgava. Riječi poput «ukazanja, čudesa, poruke» i slične imaju ovdje vrijednost ljudskog svjedočenja.

SV. FRANJO ASIŠKI - UTJELOVLJENJE MOLITVE

Listopad je Marijin mjesec, mjesec krunice, ali i istaknutih svetaca u Katoličkoj Crkvi. Mjesec je to superlativima obasipana i nenadmašiva sv. Franje Asiškoga (1182.-1226.), obiju Terezija, Male i Velike, Luke evanđelista, Ignacija Antiohijskoga ('Bogonosca'), apostola Šimuna i Jude i dr. Kako je Međugorje od samih početaka u znaku molitve i poziva na molitvu, htjeli bismo se kratko osvrnuti na sv. Franju, utemeljitelja franjevačkog pokreta i redova u Crkvi, čovjeka molitve na izrazit način. Za njega suvremenici vele kako je bio doslovce utjelovljenje molitve u osobi.

fra Tomislav Pervan

Marija nas neprestano poziva na molitvu. Gotovo do iznemoglosti. Kakva je naša molitva, molitveni stil? Naše su molitve redovito samo prošnje, imamo osjećaj da su neuslišane, neispunjene. Za to krivimo samoga Boga koji, navodno, ništa ne čini, a onda i sebe same, jadikujući kako nismo dovoljno molili. Pavao svojim poručuje da neprestano mole, a Isus je govorio da treba ustrajno moliti. Naučili su nas molitvenom stavu, usmjerenosti molitava. Najprije hvala, zahvala, hvalopoj, slavljenje, a tek onda molitva za osobne i svakodnevne potrebe i nakane. Sam je Gospodin rekao kako treba tra-

žiti najprije kraljevstvo Božje, a ostalo će se sve nadodati. Znamo biti pobožni, ali u svojoj pobožnosti i krajnje sebični! Mislimo u pravilu samo na sebe! Vode nas najpobožnije i najsvetije želje, a u konačnici zapravo tražimo da se ispuni naša volja, naše želje, a ne Božja volja i ono što Bog od nas traži. Tražimo kraljevstvo svoje, a ne Božje.

Sveci kao uzori

Bog bi nerijetko u našim molitvama trebao biti izvršitelj i ispunjavatelj naših osobnih prohtjeva i ambicija. On bi trebao biti sluga, a mi gospodari naređujući mu ili >>

U OVOME BROJU PROČITAJTE:

Fotografiju na naslovnici snimio:
Mate T. Vasilj

**MOLITVA SRCA -
PUT DO
SAVRŠENE
LJUBAVI**

**BOŽJI GLASNIK
S ASIŠKIH
BREŽULJAKA**
s. Lidija Glavaš

**ISUŠ NAM JE NA
KRIŽU OTKRIO
BOGATSTVO
SVOJE LJUBAVI**
fra Miro Šego

**HEROLDSBACH
- PROSUZIO KIP
BLAŽENE
DJEVICE MARIJE**
fra Karlo Lovrić

**MEĐUGORJE -
NAJBOLJI DIO
MOJE DUHOVNE
IZOBRAZBE**
o. Francis Farry

**U spomen
FRA JOZO VASILJ
1943. - 2007.**
fra Ivan Sesar
fra Tomislav Pervan

ga poučavajući, što bi on imao i morao učiniti. To je profinjena zamka, napast u našim svakodnevnim molitvama i kronicama. Upravo danas postoji velika opasnost kad je dosta popularan karizmatički pokret i obnova te stalni govor o darovima Duha: Ljudi nerijetko traže darove, a ne Darovatelja. S pomoću darova žele postati gospodari situacije i stvari, u konačnici neovisni i o samom Bogu. Jednoj je svetici Isus poručio: Brini se ti za mene pa ću se i ja onda brinuti za tebe! Kako bismo izbjegnuli zamku sebičnjaštva u molitvi, Crkva nam stavlja svece kao uzore. Zato nam vrijedi baciti pogled na velikana molitve, sv. Franju.

Franjo je jedinstvena pojava na obzoru Katoličke Crkve u srednjem vijeku. Franjevački red prisjeća se ovih godina 800. obljetnice svoga utemeljenja i pokušava kroz promišljanje, molitvu i studij stvoriti nešto kao *pretemeljdbu*, ponovno utemeljenje na Franjinim temeljima, idealima, nosivim stupovima i potpornjima.

Franjo je ljubavlju, krajnjim siromaštvom i prepuštanjem Božjemu vodstvu promijenio svijet u komu je živio, spasio Crkvu koja se urušavala, utjelovio je u svojoj osobi Krista do te mjere da je njemu bio i vanjskim izgledom - stigmama-ranama - suobličen. Prvi je stigmatizirani svetac u povijesti Kristove Crkve. Ništa drugo nije htio ni činiti, ni imati, ni djelovati - nego u krajnjoj izručenosti u Božje ruke i Providnost vršiti Božju volju, Raspetome se suobličiti cijelim svojim bićem.

Franjo u cjelokupnom Božjem stvorenju vidi Božju abecedu, iščitava Božju divnu knjigu. Njemu je sve Božja riječ i poruka. Stvorenja, stvari i osobe su mu slova s pomoću kojih je moguće stalno sricati preslavna imena našega Gospodina Boga. Bog ne govori samo iz Svetoga pisma i navješćaja Crkve, on zbori iz cjelokupnog stvorenja. Sav je svemir velika poruka živoga Boga, otvorena knjiga. Kozmičko iskustvo stvorenja za Franju je mistično, posve usmjereno prema duhovnom simboličnom sadržaju vidljivoga stvorenja.

Franjo Crkvu vraća siromašnom i poniznom Gospodinu

Kao što se u Mozarta svaka misao prelijeva u zvuk i glazbu, u Rembrandta svaki potez u sliku i crtež tako se kod Franje cijelo biće slijeva i prelijeva u molitvu i postaje molitvom. Franjin životopisac Toma Celanski veli: "Franjo nije molio, on je jednostavno bio molitva". Tu je molitvu naučio iz

Franjo u cjelokupnom Božjem stvorenju vidi Božju abecedu, iščitava Božju divnu knjigu. Njemu je sve Božja riječ i poruka. Stvorenja, stvari i osobe su mu slova s pomoću kojih je moguće stalno sricati preslavna imena našega Gospodina Boga. Bog ne govori samo iz Svetoga pisma i navješćaja Crkve, on zbori iz cjelokupnog stvorenja. Sav je svemir velika poruka živoga Boga, otvorena knjiga. Kozmičko iskustvo stvorenja za Franju je mistično, posve usmjereno prema duhovnom simboličnom sadržaju vidljivoga stvorenja.

Pisma, ali i promatrajući stvorenja. Prokstarario je ondašnju Europu, zaputio se s križarima u Svetu zemlju, divio se stvorenju i posvuda sricao abecedu Božjeg stvorenja. Sve se u konačnici stopilo u jedinstvenu *Pjesmu stvorova*, himan divnom Božjem stvorenju, što ga je spjevao pod kraj svoga života, već naskroz obilježen bolestima i nesnosnim bolovima. *Premda su mu nesnošljivi boli prožimali cijelo tijelo, svoje je patnje nazvao ne mukama, nego sestrama*. Franjin je život jedinstveni hvalospjev, sinteza molitve i hvalopoja. Ono što je postalo nje-

govim iskustvom života i patnje izučio je u dubokoj vjeri u ophođenju sa stvorenjem i spoznajom Boga u svim stvarima.

Franjo se pojavio kad je Crkva bila na vrhuncu svoje vanjske svjetovne moći. Zaparao je kao svijetla munja nebom Crkve i svijeta za vjerojatno najmoćnijega pape u povijesti Crkve, Inocenta III. Sam mu je Raspeti progovorio s križa u crkvi sv. Damjana kako treba ići *popraviti Crkvu koja se urušava*. U prvo je vrijeme riječi shvatio doslovce, popravljao je ruševne crkve u asijskoj okolini, a onda je shvatio kako treba po-

»Smrt i uzdignuće sv. Franje«, Giotto di Bondone (1267.-1337.), freska, Bazilika sv. Franje u Asizu

praviti Kristovo djelo, ono što je sam Bog u svome promislu ustanovio, *Crkvu sazdanu na apostolima i prorocima*.

U ostvarenju Kristove i svoje zamisli i pothvatu nikoga nikada ne napada, ne kritizira, nikoga ne pribija na stup sramote. Imao je za to dostatno povoda i bezbroj prilika, kako su to činili mnogi njegovi suvremenici načinivši egzistencijalni otklon od Crkve. Nije Franjo bio navičina koja nije vidjela opačine i propuste u društvu i Crkvi. Nije išao na trgove, nije žigosao bogatstvo i pohlepu crkvenih dostojanstvenika, nego svojim vlastitim životnim primjerom, te potom primjerom svoje braće koja su mu pristupila doskora i stvorila veličanstvenu zgradu Franjevačkog reda, vraća Crkvu sebi samoj, vraća je siromašnom i poniznom Gospodinu. To je mjera i mjerilo crkvenoga života: Siromašni, nemoćni, obespravljeni raspeti Isus Krist.

Čovjek ne živi od milostinje, nego od srca i ljubavi

Toga je siromašnoga i bolesnog te odbačenog Krista najprije prepoznao u gubavcu. Prema njegovu vlastitu svjedočanstvu s gađenjem je gledao gubavce, otpad ondašnjeg društva. Ali tu je naravnu odbojnost u sebi pobijedio kad je sišao s konja, poljubio gubavca i ogrnuo ga svojim plaštem. Najednom mu se ogavnost pretvorila u duševnu i tjelesnu slast jer je u gubavcu bio sam Krist! Zato odsele ne govori kako moramo čini ovo ili ono za bolesnike, gubavce, siromahe, nego se treba zaputiti među njih, postati jedan od njih. To je smisao Božjeg silaska među ljude u Isusu Kristu, to je božanska *kenoza*, poniženje, silazak u dubine ljudske bijede. To je evanđeoska *karijera prema dolje*, duhovna i fizička. Čovjek ne živi od milostinje, nego od srca i ljubavi. Odvažuje se Franjo pozvati Crkvu na život prema evanđelju te oživjeti Kristovu osobu u svome vremenu. Obnavlja Crkvu ne samo izvana, nego poglavito iznutra, znajući da Crkva ima nepotrošivi

nutarnji energetske izvor u samome euharistijskom Gospodinu.

Nutarnje utemeljenje svojih postupaka nazrijeva Franjo u samome Božjem djelovanju kroz povijest. Sam je Bog sišao u ljudsko siromaštvo i bijedu, u konkretnost i (s)tvarnost ljudskog života, Bog je postao stvor, a među nama ostao u stvarnim oblicima, u sakramentima, poglavito pak u euharistijskom kruhu. Stoga prema Franjinu poimanju sva njegova braća moraju brižno čuvati tu konkretnost ljubavi i nazočnost samoga Gospodina u svojoj Crkvi. *Slijediti stope Krista malenoga i poniznoga* za Franju znači *uvijek slijediti i biti poslušan Majci Crkvi*. Ne služi se spasenju ni obnovi Crkve velikim riječima i govorima, nego u osobnom životu. U vlastitom tijelu svatko mora biti suobličen Gospodinu Isusu. Ni Uskrsli nije od sebe odbacio rane razapinjanja i križa, nego ih zadržava i kao proslavljeni te se s njima legitimira pred svojim nakon uskrsnuća. Stoga nema uskrsnuća ni proslave bez patnje i križa. Isus se ničega ne lišava, ništa ne odbacuje, nego sve preobražava, svemu utiskuje novi biljeg proslave.

Zaljubljen u Krista

Kroz cijelu povijest Crkve, a u Franjinu životu i primjeru posebice, provlači se jasna crvena nit za način obnove Crkve. Crkva se ne obnavlja proglašima, pisanim dokumentima, deklaracijama, nego kroz prihvata Gospodina, siromašnoga i propetoga, Gospodina koji sa svakim čovjekom suosjeća. Silaskom prema dolje, u niža područja i slojeve. Nakon što je Franjo doživio da mu progovori s križa u San Damianu sami Raspeti kako treba *zaputiti se i popraviti kuću - tj. Crkvu - koja se sva ruši*, uzdrhtao je i ostao bez riječi. Toma Celanski piše kako je u sebi osjetio 'neizrecivu promjenu koju sam nije mogao objasniti. Od toga trenutka njegovo je srce prožimalo suosjećanje s Raspetim. Duša mu se rastapala otkako joj je Ljubljeni progovorio. Nešto kasnije se ljubav srca očitovala po rana-

ma tijela', naime, bio je stigmatiziran kojih osamnaest godina kasnije.

Franjin svakodnevni život nije bio ništa drugo nego suživljavanje s Kristom. On se do kraja zaljubio u Krista. Kristove su ga rane ranile najprije u srcu, a potom na La Verni i na tijelu pa je s punim pravom mogao reći s Pavlom kako ne živi više on, nego Krist živi u njemu. A znao je jecajući izgovarati kako *Ljubav-Krist nije ljubljena*.

Franjo je veliki učitelj i odgojitelj naše vjere, naše molitve, našega života. Cijelim se svojim bićem zaljubio u Krista i u Kristu se susreo s Božjim licem. Licem koje je Ljubav. Ranjen tom Ljubavlju te ražaren sferafskim žarom postao je zanosni trubadur Božje ljubavi, istinska 'Božja luda'. Franjo je čovjek koji je živio Kristova blaženstva do kraja i njegov je život shvatljiv samo u zrcalu Gospodinovih riječi i obećanja. Posvuda je bio svjedok mira i nositelj mira u nemirnu svijetu. To je i danas prijeki lijek našem vremenu. Franjo je sebe i svoje vrijeme, Crkvu svoga vremena i svoje suvremenike, sveo na pravu mjeru Evanđelja i Krista, raspetoga i siromašnoga. Prema Mariji je bio ispunjen najnježnijim sinovskim osjećajima. U svome glasilu, na stranici 31, donosimo zato i Franjin *Pozdrav Blaženog Djevice Mariji*.

Kroz cijelu povijest Crkve, a u Franjinu životu i primjeru posebice, provlači se jasna crvena nit za način obnove Crkve. Crkva se ne obnavlja proglašima, pisanim dokumentima, deklaracijama, nego kroz prihvata Gospodina, siromašnoga i propetoga, Gospodina koji sa svakim čovjekom suosjeća. Silaskom prema dolje, u niža područja i slojeve.

MOLITVA SRCA - PUT DO SAVRŠENE LJUBAVI

Marija je kao poslušna Djevica-Majka svojim služenjem djelu otkupljenja tijesno povezana s Kristovim Otajstvom spasenja. Nakon svoga slavnog uznesenja na nebo ona nas ne prestaje zagovarati kod Boga, već nam nastavlja pribavljati milosti vječnog spasenja. Tu svoju posredničku ulogu ona vrši svih ovih 26 godina ukazanja u Međugorju.

Gospa nas u zadnjoj poruci majčinskim riječima potiče na sve veću ljubav prema Raspetome. Ta ljubav mora strujati iz našeg srca, jer srce je središte čovjekova bića. Tako psalmist pjeva: «Moje mi srce govori: 'Traži lice njegovo!' Da, lice tvoje, o Gospodine, ja tražim. Ne skrivaj lica svoga od mene» (Ps 27,8-9). Srce je mjesto gdje vjernik otvara prostor Bogu i njegovu spasenjskom planu. Srce, možemo slobodno reći - to je čovjek. U Svetom pismu srce je središte i sažetak duhovnog i moralnog života osobe, iz kojega izlaze sve želje, misli, osjećaji, odluke. Srce je otvoreno u traženju mudrosti i ono se otvara malo pomalo, napredujući u iskustvu ljubavi Božje, koju prihvaća s vjerom i mijenja se puno zahvalnosti u vjernost.

«Čuj, Izraele! Jahve je Bog naš, Jahve je jedan! Zato ljubi Jahvu, Boga svoga, svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom snagom svojom! Riječi ove što ti ih danas naređujem neka ti se urežu u srce (Pnz 6,4-6). To je najveća i prva zapovijed. Druga, ovoj slična, glasi: Ljubi svoga bližnjega kao sebe samoga. O tim dvjema zapovijedima visi sav Zakon i Proroci», odgovorit će Isus jednog dana učitelju zakona koji ga je pitao koja je najveća zapovijed (usp. Mt. 22,38-40). Sveta Margareta Marija Alacoque jedanput je napisala: «Čini mi se da nema kraćeg puta da dospijemo do savršenstva i da nema sigurnijeg sredstva za spasenje, nego li je posveta Božjem Srcu».

Gospa nas je mnogo puta poticala da se probudimo, da počnemo ljubiti, jer samo je ljubav plodonosna. Tako ona u poruci od 25. listopada 2005. kaže: «Dječice, vjerujte, molite i ljubite i Bog će vam biti blizu. Darovat će vam sve milosti koje od Njega tražite. Ja sam vama dar jer mi Bog dopušta iz dana u dan biti s vama i ljubiti svakoga od vas neizmjernom ljubavlju. Zato, dječice,

u molitvi i poniznosti otvorite svoja srca i budite svjedoci moje prisutnosti».

Samo djela koja činimo iz ljubavi, samo molitve koje molimo iz ljubavi, idu izravno Bogu u srce. Bog je za nas učinio sve, po-

slao nam je svoga Sina da svaki koji živi po njemu ima život vječni (usp. 1 Iv 5,11-13). Ljubav je uvijek zov koji traži odgovor. Bog ništa tako silno ne želi nego da se čovjek spasi. Ako Bog to tako silno želi, što mi će-

Samo djela koja činimo iz ljubavi, samo molitve koje molimo iz ljubavi, idu izravno Bogu u srce. Bog je za nas učinio sve, poslao nam je svoga Sina da svaki koji živi po njemu ima život vječni (usp. 1 Iv 5,11-13). Ljubav je uvijek zov koji traži odgovor. Bog ništa tako silno ne želi nego da se čovjek spasi. Ako Bog to tako silno želi, što mi čekamo, zašto mu se opiremo, zašto mu se ne otvorimo potpuno?

kamo, zašto mu se opiremo, zašto mu se ne otvorimo potpuno?

Meditirati u Gospinoj školi ljubavi

Gospa nas poziva i na promišljanje Božje riječi tako da Božja riječ prodre u nutrinu naše duše i ražari sve više i više čežnju našeg srca za Bogom. Što se više uživimo u Božju riječ, čežnja postaje veća. To je čežnja koja zna da prava i istinska sreća može doći samo od Boga koji je čista ljubav. To Gospa zna jer je i ona čuvala Božje riječi u svom srcu, meditirala o njima i živjela ih (usp. Lk 2, 19.51). Treba napomenuti kako kršćanska meditacija nije najprije čovjekovo djelo, nego je ona Kristovo djelo, Kristova molitva u čovjeku. Moliti i meditirati znači poći u susret Kristu. Povlašteno mjesto tog susreta jest Božja riječ. Kad meditiramo nad biblijskim tekstovima, onda

Blažena Djevica Marija je uzor Crkve i po tome što je ona **Djevica koja moli** (Virgo orans), ali je istodobno i ona koja nas svojim primjerom potiče na ispravan molitveni stav prema Bogu. Gospa nas često poziva na molitvu, a to je zato što smo mlaki ili ne znamo ispravno moliti. Neki se mole samo onda kad je teško ili kad ih pritisnu križevi, patnje ili nevolje. Ne treba moliti samo tada. Pozvani smo moliti i onda kad nam je dobro, kad nam u životu ide.

smo sigurni da pijemo s pravog izvora.

Cilj kršćanske meditacije nije pasivnost u kojoj se ništa ne događa, nego je to tražanje za Bogom. Meditirati znači stvoriti idealne uvjete za susret sa živim Bogom. Meditacija je razgovor, dijalog, susret između kršćanina vjernika i njegova Boga. To

je kušanje, novo gledanje, novo shvaćanje sebe. Meditacija je susret s Bogom, kušanje Boga u njegovoj riječi. Nakon toga susreta čovjek nikad više ne može ostati isti, gleda svijet drugim, Božjim očima i njegov život zadobiva duboki smisao.

Marija uzor molitve

Blažena Djevica Marija je uzor Crkve i po tome što je ona *Djevica koja moli* (Virgo orans), ali je istodobno i ona koja nas svojim primjerom potiče na ispravan molitveni stav prema Bogu. Gospa nas često poziva na molitvu, a to je zato što smo mlaki ili ne znamo ispravno moliti. Neki se mole samo onda kad im je teško ili kad ih pritisnu križevi, patnje ili nevolje. Ne treba moliti samo tada. Pozvani smo moliti i onda kad nam je dobro, kad nam u životu ide. Tada prije svega treba moliti *molitvu zahvale* da nas Bog još više blagoslovi i umnoži darove koje nam je dao. Blagopokojni papa Ivan Pavao II. u Apostolskom pismu *Novo Millennio Ineunte* poučava nas da naučiti moliti znači otkriti tajnu životnog kršćanstva. Molitva nije nešto sporedno, nego je molitva pitanje života i smrti. Kao što je utopljeniku potreban zrak, tako je i svakom vjerniku potrebna molitva, jer preko nje silazi na nas milost, a preko molitve mi uzdižemo srca Bogu. U Crkvi svaki vjernik potaknut Duhom Svetim po Marijinu primjeru korača vlastitim srcem hod vjere u kojem napredujući svaki dan raste u shvaćanju i prihvaćanju Božjeg misterija, tj. Isusa Krista, u kojem su skrivena sva blaga mudrosti i znanja. Ovaj hod vjere započinje slušanjem Božje riječi kako je to činila Marija. U njezinoj školi ljubavi započinjemo slušati evanđelje koje je naviješteno. Dok razmišljamo o Mariji, Majci utjelovljene Riječi i Učiteljici duhovnoga života, zahvaljujemo joj što nas odgaja i poučava u svojoj **školi ljubavi**.

Propovijed na Križevcu, 9. rujna 2007.

ISUS NAM JE NA KRIŽU OTKRIO BOGATSTVO SVOJE LJUBAVI

fra Miro Šego

Pred crkvom u jednom pomalo zabačenom mjestu, uz put, postavljeno je nesvakidašnje raspelo. Na raspelu je pribit Isus koji je svoju desnu ruku ispružio prema prolaznicima. Kao da zbunjenog i životom iscrpljenog prolaznika, posve jednostavno, pita: "Ima li još koja bol koju nisam podnio? Ako ima, predaj mi je. I tebi i meni bit će lakše ponesem li je."

Ima ljudi koji se nastoje izmaknuti križu, podjednako svom i križevima onih s kojima žive. A izmaći se križu znači još teže se opteretiti, na sebe naprtiti teret ravnodušnosti i ispraznosti koji podjednako teško, premda možda ne i podjednako uočljivo, opterećuju i čovjekovo rame i čovjekovu dušu. Opterećuju ga toliko da ga učine nepomičnim, beživotnim. I tako se čovjeku dogodi da, umjesto da živi, tek traje.

Isus je ponio teret križa, teret boli i grijeha svega svijeta. Nije to bio samo teret drveta na koje je bio pribijen. Bio je to teret svakog pojedinačnog života u povijesti svijeta. Bila su u njemu i imena svakog od nas. A uz naša imena također imena i svih onih koji su nama teški ali, isto tako, i imena svih onih kojima smo mi teški.

Pred čovjeka se uvijek i iznova postavlja pitanje: «Kako danas nositi križ?» Svako vrijeme, svaki život daju svoje odgovore. A nijednog istinskog odgovora nema izvan ljubavi.

Jedan čovjek žalio se svom svećeniku koji mu je došao u posjet: «Što sam Bogu skrivio da me ovako muči? Bolest me prikovala uz krevet, sin mi poginuo, izgubio sam dom, polja i livade, ne vidim nikakve budućnosti pred sobom. Ako Bog postoji, zašto dopušta sve ovo? Zašto baš na mene sve ovo zlo?» A onda je zastao, dok mu se suza kotrljala niz lice. Svećenik je zašutio. Za duboku bol ne postoje razumski razlozi koji bi je mogli obrazložiti.

Mnogi se tuže i kukaju da trpe, a - što je još gore i teže - ne znaju zapravo zašto trpe, ili - što je čak najgore - misle da trpe nepravedno, da su kažnjeni, diskriminirani, napušteni, sami, nesretni, neprihvaćeni... Zapravo, riječ je o traženju i nalaže-

nju smisla patnje, bez kojega ne možemo naći ni smisao samoga života. Neizvjesnost, nesigurnost i patnje tište i more čovjeka: Zašto trpim? Što sam skrivio da me Bog kažnjava? Dokle ću ovo trpjeti? Kada i kako će se sve ovo riješiti?

Ova i slična pitanja danas poprimaju dramatičnost ne samo kod pojedinca nego i kod cijelih naroda.

Prihvaćajući patnju, povezujemo se s Bogom i njegovom patnjom

Stojimo usred svemira na malenoj zemaljskoj kugli, ne znamo odakle smo sišli na ovu zemlju, ni kamo s nje odlazimo, niti dovoljno poznajemo ruku koja nas je izvela u život. Znamo samo da iz svoje kože ne možemo. Uzalud je protestirati protiv boli i krivice, uzalud je vikati na nebo, uzalud je vraćati kartu za život, uzalud vikati da ne ćeš umrijeti. Svako odbijanje boravka na

zemlji, odbijanje sudjelovanja u patnjama, odbijanje smrti i odgovornosti ne rješava tvoj problem. Ono te samo još više udaljuje od onoga koji je izvor tvoga života. Rješenje je samo u tome da prihvatiš ruku koja ti se pruža, da sjedneš do koljena onoga koji te izveo na ovaj svijet, da se zagledaš u lice onomu koji ti je rekao «živi», i da dopustiš da on s tebe skine krivice, on koji te znao roditi i koji zna iscijeliti tvoje rane. Postati prijatelj s onim koji nosi tvoju sudbinu, znači riješiti problem sudbine.

Ne moraš se bojati patnje, ako patiš. Nisi kriv više od ostalih. Važno je znati da se patnju može pobijediti. Prihvaćajući patnju, povezujemo se s Bogom i njegovom patnjom, te tako postajemo pobjednici nad njom.

Umjesto da mrmljaš, svoj teret predaj u jače ruke. Umjesto da se pokušavaš opravdati kako si nevin, priznaj krivicu i stavi

je u ruke Božje. Umjesto da se očajavajući uzalud trudiš, stavi svoju patnju u Isusove ruke da je pribije na križ i tebe oslobodi.

Križ nije samo simbol, znak, nego prije svega i iznad svega duboko značenje Isusove muke za naše spasenje.

Mladi pred izazovima svijeta

Ljubav je uvijek žrtva, darivanje, ali radosno darivanje, žrtvovanje, jer jedino tako znademo da smo nadahnuti, vođeni Bogom, koji nam pomaže da stvaramo zajedništvo s njime i međusobno.

Danas smo sve češće svjedoci kako veliki dio mladih odlazi u moralni ponor. Sve više se da primijetiti kako su skloni odbaciti vrjednote svojih očeva i majki. Ne žele Crkvu ni Boga, ne žele prihvatiti moralne vrjednote ni brak, žele živjeti slobodni od svega što su od roditelja naslijedili. Vode neobičan život, upadaju u drogu i u ovisnosti, propadaju, alkoholiziraju se, ne žele raditi nego besposleno prolaziti kroz život te se odaju krađi, prodaju drogu, ulaze u sekte... Kao da se ne žele pridržavati nikakvih općih zakonitosti i pravila pristojnosti, već žele graditi svoj svijet bez zakona upisanih u prirodu i njihovo biće. Zašto to čine?

Prvi dojam jest da je to protest mladih. Odbacivanje vrjednota u životu, načina života svojih roditelja i djedova, odbacivanje uopće svijeta u kojem su se rodili pokazuje da oni prosvjeduju protiv svojih roditelja i da u njihovoj dubini postoji razlog za to odbacivanje, prosvjed i traženje nekog drugog života izvan onoga kojim žive njihovi prethodnici.

Takav način ponašanja mladih samo pokazuje da su upali u svijet kojem nisu dorasli i da su postali robovi, a s druge strane da im je gotovo drago biti u tom svijetu jer hoće izazvati, ne samo prosvjed svojih

roditelja nego i njihovo sažaljenje. Stvarajući neki svoj svijet kroz religiju, način odijevanja, sastajanja, shvaćanje braka i obitelji, što nije alternativa roditeljima, nego upravo suprotnost, zapravo žele povrijediti svoje roditelje i na taj način opet probuditi njihovu pažnju.

Bog uživa u čovjekovu postojanju

Majka Terezija, rekavši da su danas ljudi najviše gladni i žedni ljubavi, najbolje je opisala suvremeni svijet pa i svijet mladih.

Bez ljubavi se ne može preživjeti. Ljubav je jedino okružje u kojem se čovjek osjeća zaštićenim i sigurnim. Bez ljubavi čovjek je prepušten smrti. Zato se čini da taj grubi, razarajući prosvjed mladih jest znak da čeznu za ljubavlju koja im nije dana, da vape za ljudima koji će im pokazati srce, koji će ih voljeti, kojima će biti simpatični, koji će im znati oprostiti i izvesti ih iz ponora u koji su upali.

Bog uživa u čovjekovu postojanju, njemu je čovjek toliko dragocjen da se odlučio na avanturu utjelovljenja, smrti i uskrsnuća kako bi ga uveo u svoje Srce. Bogovi ubijaju ljude, Bog Isusa Krista umire za ljude. Suvremene religije ne mogu spasiti... Spasava nas Bogočovjek Isus Krist. Suvremene religije zahtijevaju, Isus daje. One kažnjavaju, Isus oprašta. Religije i bogovi zahtijevaju od čovjeka da im se daje, Isus ne traži ništa osim da ga primimo s njegovom baštinom.

Jedini pravi odgovor dolazi nam po ljubavi Božjoj, kao *«nepresušni izvor za sva naša pitanja»*. Odgovor Božji jest Isus Krist, koji je postao čovjekom, umro i uskrsnuo po Svetom pismu i time nas spasio i otkupio. I to je zapravo velika novost, mogućnost za sve nas, za cijeli svijet: da budemo slobodni od grijeha i smrti i živimo kao djeca Božja.

Isusova spasonosna muka, smrt i uskrsnuće izvor su sigurnosti, smisla našega života, patnje, križa, neuspjeha, znak i sredstvo susreta, sjedinjenja, izmirenja s Bogom, našim dobrim Ocem, s čovjekom, s našim bližnjim.

U sjeni križa nalazi se najveće svjetlo božanske Ljubavi koja se do kraja žrtvuje za sve nas. Patnja prihvaćena s vjerom i s ljubavlju u potpunom predanju Ocu, poput Krista koji kaže: «Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj», znak je naše kršćanske zrelosti, sposobnosti za žrtvu, za ljubav, za potpuno povjerenje i predanje. Sve ima smisla, pa i onda kad nam sve izgleda

besmisleno, glupo, suho, promašeno, crno, jer nas Krist «gri s križa i poziva nas danomice na raspeće s njime, da budemo onda i sigurni dionici njegova uskrsnuća».

U sjeni križa postajemo i ostajemo Isusovi učenici

Križ je katedra Isusa Krista, škola dobrote, ljubavi, žrtve, smrti, uskrsnuća, života, spasenja, zapravo jedina i najveća novost čovječanstva: isplati se živjeti, trpjeti, ljubiti, vjerovati, biti Kristov, s Kristom i po snazi križa - ljubavi doći do života. Jednostavno izazovno. Eto našeg zvanja i poslanja! U sjeni križa, pogledom vjere, na koljenima postajemo i ostajemo Isusovi učenici. A to je vrlo važno, bitno za nas same a i šire, za druge, za cijeli svijet.

Isus je na križu učinio tri velike geste i svima uputio tri velike poruke, kao testament ljubavi, kao putokaz života, mogućnost novog življenja i djelovanja, velike i utješne novosti za sve nas.

Isus nije trpio za sebe nego za sve nas, za spasenje cijelog ljudskog roda, počevši od svojih učenika pa do posljednjeg čovjeka. I upravo s križa nam je otkrio bogatstvo svoje ljubavi kad nam je svoju majku, Djevicu Mariju, dao za majku. Isus nije želio ništa imati samo za sebe, niti Djevicu Mariju, nego nam je prije smrti i uskrsnuća darovao nju za našu majku, i time još jednom dokazao kako i koliko nas ljubi.

Isus u trenutku svoje muke izgovara riječi upućene nebeskom Ocu za svoje mučitelje, progonitelje i neprijatelje: «Oče, oprosti im jer ne znaju što čine!» Moli se, dakle, za neprijatelje, njih brani i donekle «opravdava» pred svojim Ocem, praštajući im sve nanesene uvrjede, izazove, ruganje. Poruka i pouka za sve nas, ujedno i poziv da ga dosljedno, hrabro i ustrajno slijedimo.

Osim svoje presvete majke, osim velike poruke ljubavi i praštanja svima pa i neprijateljima, Isus ide dalje, i daje nam i svoje presveto Srce, probodeno, otvoreno, i zadnju kap krvi, života, kao znak brige, ljubavi, zalogaj i sigurnost našega spasenja. I zaista nije živio za sebe, nije umro za sebe, nije uskrsnuo za sebe..., nego za nas i naše spasenje, oslobođenje, otkupljenje, za našu sretnu i sigurnu vječnost.

Ta su tri velika znaka božanske Ljubavi prema nama, prije spasonosne smrti Isusa Krista kao oporuka njegova života, smrti i uskrsnuća, kao prepoznatljivi i bitni uvjeti da i mi budemo Isusovi, da ga vjerno slijedimo i živimo. Amen

MEĐUGORJE JE JEDAN OD NAJBOLJIH DIJELOVA MOJE DUHOVNE IZOBRAZBE

Prirredila Lidija Paris

O. Francis Farry (41) iz Donegala (Irska) za svećenika je zaređen

1. srpnja 2007. Ubrzo nakon ređenja došao je u Međugorje da bi ovdje po prvi put ispovijedao. Donosimo njegovo svjedočanstvo.

U Međugorje sam prvi put došao 1995. Imao sam 29 godina i bio sam posve izgubljen. U to vrijeme bio sam taksist i financijski mi je išlo vrlo dobro. Imao sam vlastitu kuću u Dublinu, ali sam bio izgubljen. Nešto sam tražio, ali to nisam mogao naći. Nisam mogao naći smisao svoga života.

Prije dolaska u Međugorje vjera mi je bila vrlo površna. Moji su roditelji katolici, nedjeljom su išli na Misu, ali bili su katolici samo po imenu, kao i mnogi drugi danas u Irskoj. Moj je otac cijeloga života radio u policiji, imam i brata u policiji, pa sam i ja htio biti policajac, ali sam četiri godine bio vozač kamiona. Volio sam voziti i u 22. godini postao sam samostalni taksist u Dublinu. Radio sam pet noći tjedno i za svoje godine dobro zarađivao. Materijalne stvari ipak mi nisu donosile sreću. Vozio sam ljude na piće... na kraju radnog dana sam i sam išao piti. Imao sam velik problem, ali sam istovremeno tražio sreću. Uviđao sam da je ono što svijet nudi vrlo površno. U sebi sam osjećao prazninu i počeo sam sve više piti. To je bio problem cijele moje obitelji, u Irskoj je to često obiteljski problem, a kad ima neki problem u obitelji, nema više mira... Naši obiteljski odnosi bili su doista slomljeni.

Znao sam raditi četiri ili pet noći tjedno, a ostatak tjedna piti. Mislio sam da mogu kontrolirati uzimanje alkohola, ali problem je postajao sve veći i bilo je sve gore i gore. Svakog vikenda, nakon dva ili tri dana opi-

janja, rekao bih: nikad više, ali... izgubio sam kontrolu. Nisam znao što činiti.

U nesreći sam susreo Gospodina

Jedne noći, 1993. - bilo mi je 27 godina - bio sam vrlo srdit i vrlo pijan. U takvom sam stanju vozio i doživio tešku prometnu nesreću. Kad me pitaju kako sam postao svećenikom, kažem: Gospodina sam susreo u nesreći. To je bila prekretnica. U to sam vrijeme doista tražio Boga. Bio sam srdit na sebe, na život, na obiteljsku situaciju. Nisam imao mira. Život mi je bio tako prazan. Činio sam tolike pogriješke... Pred samu nesreću govorio sam si u dubini srca: ako ima Boga, naći ću ga. U toj nesreći automobil je bio potpuno uništen - velikom sam se brzinom zaletio u jedno stablo. U bolnici sam bio pet tjedana. Imao sam težak lom kuka, povrijeđen živac i povrjedu na desnoj nozi. Nakon nekoliko tjedana u bolnici rekli su mi da se živac ne će oporaviti. Nakon bolnice još sam šest mjeseci hodao sa štakama. To mi je dalo vremena da usporim, da shvatim da moram obuzdati svoj život i ono što radim. Bilo je pravo čudo da sam živ izašao iz te nesreće. Bila je to vrlo, vrlo teška nesreća...

U Međugorju sam našao radost i mir

Oko godinu dana kasnije vratio sam se na posao. Noga je još bila u vrlo lošem stanju. Jednog je dana k meni došao moj brat i rekao mi da u Dublinu ima jedan svećenik s darom iscjeljenja pa budući da liječnici kažu da ne mogu izliječiti taj živac, trebao bih pokušati kod njega. Zove se Audan Carroll, odlazi sa skupinama u Međugorje. Išao sam kod njega na Misu, a za vrijeme Mise on je govorio o Međugorju. Tada o Međugorju nisam znao ništa. On je rekao da ima karte po sniženoj cijeni ako netko želi ići u Međugorje, da kod Marian Pilgrimages ima još slobodnih mjesta. Poslije Mise otišao sam k njemu u sakristiju i rekao da bih htio ići.

U Međugorje sam prvi put došao 1995. Tada nisam ništa znao o ovom mjestu, a shvatio sam da sve do dolaska u Međugorje nisam mnogo znao ni o svojoj vjeri, ni o Bogu, ni o Gospi. Bio je to vrlo ugodan tjeđan, našao sam radost i mir koje sam bio dugo tražio, a nigdje nisam mogao naći.

Mislio sam da bez alkohola ne ću imati nikakav društveni život, ali sam shvatio da postajem sretniji. Mir je u meni rastao, mogao sam imati povjerenja u sebe, i osjećao sam nekakvu radost. Na tom putu prema trezvenosti Međugorje mi je mnogo pomoglo jer sam svaki dan išao na Misu i molio Boga za milost da ostanem trijezan dan po dan, od jedne do druge Euharistije.

Tražio sam na pogrješnim mjestima. Bio sam prazan i nisam znao kako ispuniti tu golemu prazninu. Taj tjedan u Međugorju bio je velika prekretnica u mojem životu. Shvatio sam da Bog postoji, kako to i poruke kažu. Osjećao sam da mi je Gospa doista majka, i to me se duboko dojmilo: da ona kao Majka tako za mene brine. U to vrijeme moja je obitelj bila posve slomljena. Trebao mi je taj osjećaj da sam kod Gospe u svojem domu. Osjetio sam se duboko vezan uz Gospu, jer je i moja majka bila dijagnosticirana alkoholičarka... Zahvaljujući Međugorju, iscjeljen je i moj odnos prema mojoj majci.

Molio sam Boga da ostanem trijezan dan po dan

Po povratku kući počeo sam svakog dana ići na Misu, pokušavao sam moliti krunicu... I dalje sam se borio s alkoholom. Mislio sam da imam kontrolu, ali nisam je imao. Mislio sam da mogu popiti čašicu u društvu, ali nisam mogao. Zadnji put sam se napio na Badnjak 1996., nakon nekoliko sati taksiranja. Pio sam cijele noći, nisam uopće išao u krevet. Tog sam dana nekomu telefonirao, vrlo pijan i vrlo povrijeđen. Rekao sam joj da više nikada ne ću piti ako mi oprostite nešto što sam joj učinio. Rekla mi je da mi oprašta...

U Međugorju sam shvatio da Bog postoji. U Međugorju sam našao svoj dom. Poslije Međugorja moja je vjera sve više rasla. Svakodnevna Misa postala je središte mogega života. Imam potpuno povjerenje u međugorsku poruku. Ovdje sam bio 20 puta, najčešće sam. U Međugorju sam naučio poslušnost Katoličkoj Crkvi. Međugorje je dio moje duhovne i emocionalne izobrazbe, jedan od najboljih dijelova moje izobrazbe.

Mislio sam da bez alkohola ne ću imati nikakav društveni život, ali sam shvatio da postajem sretniji. Mir je u meni rastao, mogao sam imati povjerenja u sebe, i osjećao sam nekakvu radost.

Na tom putu prema trezvenosti Međugorje mi je mnogo pomoglo jer sam svaki dan išao na Misu i molio Boga za milost da ostanem trijezan dan po dan, od jedne do druge Euharistije. Tako sam činio, a Gospa mi je pomogla preko krunice. U Međugorju su nam rekli neka se po povratku kući uključimo u neku molitvenu skupinu. U Dublinu sam potražio skupinu koja bi mi odgovarala: marijanska, euharistijska i karizmatična. Išao sam na molitvu svakog ponedjeljka; bili su jako dobri i puno su mi pomogli. Našao sam prijatelje i potporu. To je bila Božja providnost.

Svakodnevna Misa postala je središte mogega života

U lipnju 1997. skupina je išla na godišnje duhovne vježbe. Bilo nas je oko 15, i pridružilo nam se još petero drugih ljudi. Za vrijeme duhovnih vježbi imali smo molitvu za iscjeljenje, svetu Misu, i poslije nje bilo je izloženo Presveto. Tko god je želio mogao je stupiti naprijed i moliti za iscjeljenje. Ja sam sjedio straga, ustao sam, pošao naprijed i kleknuo pred Presveto. U srcu sam molio za iscjeljenje i skupina je molila sa mnom. U to vrijeme molio sam za unutarnje iscjeljenje, za emocionalno iscjeljenje moje slomljenosti, a ne za tjelesno iscjeljenje moje povrijeđene noge. Tako sam molio u srcu. Odjednom sam čuo nekoga kako govori: „Zato uspravite ruke klonule i koljena klecava, poravnite staze za noge svoje da se hroma noga ne onesposobi, nego, štoviše, da ozdravi“. Činilo mi se da to dolazi izravno od Gospodina, od Presvetog. Ušlo mi je ravno u srce. Nisam poznavao tu ženu. Kasnije mi je rekla da je to odlomak iz Biblije, iz poslanice Hebrejima 12,12. Nije me poznavala. Nije ništa znala o mojoj nesreći i ozljedi noge.

Sjedeće večeri posjetio sam svog oca da mu kažem tu dobru vijest. Satima smo raz-

govarali u kuhinji. Govorio sam mu o proteklom danu, bio sam vrlo uzbuđen. Otvario je Bibliju, ali je njegov prijevod bio drugačiji. Postoji samo jedan prijevod Biblije u kojem se spominje „hroma noga“. Divio sam se kako se Bog brine. Pozna me tako dobro, zna koji prijevod Biblije treba uzeti! S Bogom nema slučajnosti. Obećavao mi je tjelesno iscjeljenje, a nisam to ni tražio! Nesreća se dogodila u lipnju 1993. Taj razgovor s mojim ocem odvijao se u lipnju 1997. Otac je pogledao u svoj dnevnik: nesreća je bila točno prije četiri godine, u 1 sat i deset minuta u noći, na sekundu! Ja sam umalo bio zaboravio na svoju nesreću u kojoj sam se pitao ima li Boga... On mi je davao odgovor na to pitanje četiri godine kasnije točno u sekundu! Bog je govorio da to nije bio slučaj. Potvrđivao je iscjeljenje, poznavao je svaku sekundu mogega života.

U Međugorju sam shvatio da Bog postoji. U Međugorju sam našao svoj dom. Poslije Međugorja moja je vjera sve više rasla. Svakodnevna Misa postala je središte mogega života.

Sretan sam što sam svećenik

Svećenički poziv osjetio sam 1998. dok sam bio u Engleskoj na duhovnim vježbama. Bojao sam se tog poziva, ali sam ga snažno osjećao u srcu. Znao sam da moram odgovoriti na nj. Znao sam da je Bog sa mnom. Sada sam ovdje prvi put kao svećenik. Sveta Misa koju sam slavio u crkvi sv. Jakova jedna je od mojih prvih Misa. U Međugorju sam slušao i svoju prvu ispovijed. Znao sam da nisam dostojan slušati ičije ispovijedi, pa sam se prvo išao ispovjediti kod fra Svetozara prije nego što saslušam prvu ispovijed...

Imam potpuno povjerenje u međugorsku poruku. Ovdje sam bio 20 puta, najčešće sam. U Međugorju sam naučio poslušnost Katoličkoj Crkvi. Međugorje je dio moje duhovne i emocionalne izobrazbe, jedan od najboljih dijelova moje izobrazbe.

Sretan sam što sam svećenik.

SLOBODOM U SUSRET

s. Dominika Anić

Odvažiti se progovoriti o slobodi znači smjelo ući u ono područje koje nikada dokraja ne možemo dosegnuti. Pokušati doći u dodir s dubokom istinom o čovjeku i nekako iznutra osluhnuti njegovu čežnju za beskonačnošću i transcendentnim, i to uvijek slobodno, bez straha, i onda kada je naše iskustvo uvijek na pola puta. Za onim što ga u isto vrijeme prožima i nadilazi, što mu je blisko i daleko. Sloboda je ono što Bog nikada ne oduzima.

Čovjekova čežnja za slobodom u sebi krije neizmjerne mogućnosti opredjeljenja za vrjednote. I zato se naša duša slobodom opija, o njoj sanja, nju doživljava i želi je nekako osvojiti, njome biti okružena kao zaštitničkim omotačem u kojem bi mogla biti ono što jest i razvijati se prema darovanim mogućnostima. Sloboda tako postaje preduvjetom za rast ljudskosti i istodobno priznanje da smo ulomljeni, nikada dovršeni.

Dubine svakog čovjeka čeznu za tim da bude slobodan, slobodan od ljudske moći, slobodan od suda drugih o njemu, slobodan od prisila, od strahova, od raznih vezanosti i ograda. I naposljetku, slobodan od ljudske zavisti, ljubomore i zloće, i od svake patvorene slike koju stavlja pred sebe ili koju drugi od njega prave.

Različita shvaćanja slobode

Države donose zakone kojima svojim građanima žele zajamčiti slobodu. Slobodu kretanja, slobodu vjere, slobodu mišljenja, govora...

No, često se događa da se u liberalnim društvima sloboda zamjenjuje neukrotivim individualizmom i tako se potpuno iskrivljuje njezina uloga za pojedinca i društvo. Pa tako slobodnim čovjekom smatraju onoga tko čini ono što želi ili može činiti što god poželi, koji se ne mora ravnati prema drugima nego je sam sebi mjerilo.

Neki opet riječ «sloboda» povezuju s raznim pokretima za oslobođenje. I tako oskvrnjuju slobodu u svoj njezinoj sveobuhvatnoj ulozi u ljudskome životu i povijesti.

U Svetome pismu riječ sloboda ima središnje mjesto. Sv. Pavao u Poslanici Galaćanima kaže: «Za slobodu nas Krist oslobodi» (Gal 5,1). Isusov otkupiteljski čin shvaća se ujedno i kao poziv na prihvaćanje i življenje slobode koju nam Bog daruje, slobode

sinova i kćeri Njegovih. Ovo iskustvo slobode koje nam Bog daruje po Sinu postaje temeljnim iskustvom iz kojega bi trebalo proistjecati svako naše djelovanje i opredjeljenje za dobrotu i ljubav, za istinu i pravdu, za čovjekoljublje i opraštanje u našem svakodnevnom životu.

Tek kad shvatimo da nam je potrebna sloboda od nas samih, od ograda koje smo oko sebe postavili, a kojima se branimo od drugih i od života, kad se oslobodimo navezanosti na svoje prohtjeve, sitne interese, želje i zadovoljstva, kad se oslobodimo okova svoje pameti i mudrosti, nedodirljivosti i onoga što smatramo nekom svojom «dobrotom», kad budemo spremni ostati potpuno razgoljeni pred sobom i pred Bogom, poput sv. Franje Asiškoga koji je simbolično pred ocem skinuo svoju odjeću, tek se tada možemo potpuno predati životu i ljudima. Taj simbolični čin odlaganja odjeće daje nam razumjeti koliko je jak zov slobode. A on gotovo više iz dna svakoga od nas.

Kako smo svi izručeni unutarnjim prisilama, one nas ograničavaju i tište, one nas ogorčuju i strahom zarobljuju. One nas čine ovisnima o priznanju drugih i o vlastitoj životnoj povijesti koja nas toliko može početi određivati da o ovom sadašnjem koraku ne možemo slobodno odlučivati. Prisilama tjerani činimo ono što ne bismo htjeli i zbog čega ćemo trpjeti. A ovo naše „sada“ je jedino bitno.

Unutarnja sloboda

Mjerilo naše ljudske i duhovne zrelosti je upravo ta toliko potrebna unutarnja sloboda, koju nikakve vanjske okolnosti niti iskustva ne mogu poremetiti niti odrediti. Ona bitno pripada našem ljudskom dostojanstvu i ne ovisi o mišljenju niti očekivanju drugih, niti je podložna prisili vlastitih potreba i želja.

Često je ovo lako reći, čak i biti svjestan da je to tako, ali iskustveno znamo koliko je teško. Osvajanje vlastite slobode je mučna i krvava borba sa samima sobom koja traje doživotno. Jer, uvijek iznova se spitičemo o svoju krhku ljudsku građu koja nas iznenađuje i uvlači uvijek iznova u iste zamke. A one znaju biti tako taktično smještene da ih samo čistoćom duha možemo razotkriti. Oblače se u naša najbolja nastojanja, u skrb za druge, u žrtvu i navodnu

ljubav prema bližnjemu... i sve to na savršeno izvanjski način.

Tek dublja zagledanost unutra, ispod kore, gdje počiva naša najskrivenija motivacija, može nas dovesti do istine da smo tako često sebični, bolesno ambiciozni i s velikom dozom očekivanja od drugih, te potrebom da im se svidimo i, po mogućnosti, svojom zauzetošću da budemo iznad njih.

Biti slobodan od tih unutarnjih prisila, kojima smo gotovo nemilosrdno izloženi u svom svakodnevnom životu, znači izabrati mukotrpan put koji uključuje sagledavanje svoje vlastite istine pred Bogom. On nužno uključuje poniznost u dostojanstvu koje nam je Bog dao kao svojim sinovima i kćerima.

Samo ako se ne bojimo susresti svoju vlastitu unutarnju (ne)slobodu, svoje prisile i fiksacije koje nas žele odrediti, zamke u koje uvijek iznova upadamo, unatoč raznim metodama oslobađanja, makar to ponekad bile i duge molitve, postovi i pobožne vježbe, mi ne ćemo moći iskora-

čiti iz vlastite zapetljanosti u slobodu dječie Božje.

Neokovana sloboda

Svatko tko se ikada pokušao iskreno pozabaviti sobom može posvjedočiti koliko nas maltretira naša (ne)sloboda. Kako nas uvlači u močvaru u kojoj kao živi pijesak izbijaju sukobi, međusobna trvenja, nerazumijevanja, zavisti i potreba da se drugoga podčini, da ga se učini ovisnim, da se njime zavlada.

Često se zna dogoditi i da se u ime poslušnosti želi uzeti sloboda onima koji po svojoj duhovnoj konstituciji i životnome iskustvu nikako ne podnose «kaveze», niti kojekakve «neprozračene prostore» u kojima se neprestano udiše isti, «ustajao» zrak. Oni koji se tu previše zadržavaju nisu u mogućnosti shvatiti da je sloboda jedina prava pretpostavka za pravedno rješavanje svakog sukoba.

Ljudi koje je njihova vlastita (ne)sloboda na neki način ucijenila, koje je nerealna ili bolesna ambicija dovela na vodeću poziciju

služeći se ucjenama, obećanjima ili manipuliranjem osjećajima drugih, ne mogu razumjeti one koji žele živjeti slobodno, kojima je sloboda jedan od temeljnih odabira. Takvima onda nastoje što svjesno, što nesvjesno, što uz pomoć istomišljenika, staviti okove. No, nisu svjesni kako se sloboda ne da okovati. Ona se i okovima poslužuje kao krilima za brži let u prostranstva.

Za svoj vlastiti neuspjeh ili promašaj takvi će uvijek okriviti druge, jer im navodno nisu davali dovoljno slobode u kojoj bi se mogli razvijati. Onda će imati potrebu te druge «krivce» neprestano kontrolirati, pratiti, o njima nešto istraživati. Pogotovo će to činiti onima za koje znaju da im njihova vlastita unutarnja stremljenja k slobodi nisu dopuštala da se svrstavaju za ili protiv. Takvi ljudi često ostaju sami. Nerijetko odbačeni, a u većini slučajeva nerazumljeni. Znak je to da nisu žalili truda osvajati slobodu, nisu odustali od borbe za nju, unatoč svim zamkama, vanjskim i unutarnjim.

Jer znaju, samo je sloboda istinska fascinacija u kojoj možemo osjetiti bilo života, naći se u njegovu središtu, u svome životnom poslanju, u svome poslu, u susretima i odnosima s ljudima a da ni o kome i ni o čemu ne bivamo ovisni. Niti o raspoloženju, ni o strahovima, ni o prisilama, ni o utjecaju drugih ljudi i okolnosti u koje se svakodnevno zapetljavamo kroz konflikte, pogriješke, neplodna sukobljavanja i razmišljanja.

I na kraju, vezati se može samo onaj tko je slobodan. Uči u prijateljski odnos mogu samo slobodni ljudi. Ali ne slobodna da čini ono što ja hoću, nego slobodna odabrati činiti ono što Bog od mene hoće i da druga strana bude slobodna i od moje ljubavi. Želim slobodu u kojoj otvorenih očiju, zagledana u pravu stvarnost, koračam kroz život ništa ne prikivajući, ničemu ne robujući, u poštovanju i ljubavi za sva stvorenja. Oslobođena potrebe za dokazivanjem. Lišena očekivanja i potvrde. Bez pritisaka perfekcionizma koje namećem sama sebi a koji me stalno nadilaze i time ranjavaju. Očišćena od povrjeda i nikada dostižnih vanjskih uspjeha.

Bez podcjenjivanja ili precjenjivanja drugih, u slobodi srca i s dubokim poštovanjem slobode drugih.

Jer samo istinski slobodan čovjek može letjeti u neizmjerne prostranstva duha i istodobno sagledati i znati svoje vlastite granice.

BOŽJI GLASNIK S ASIŠKIH BREŽULJAKA

Grad je, uživajući u svojoj

posebnosti, mogao uranjati u miran
počinak jer mu je svaka večer
bila kao poseban dar. Nebesko
zviježđe rastvaralo bi svoju nutrinu
i obasjavalo mlade trubadure koji
su unosili veselje na središnjem
asiškom trgu. A mjesec bi se znao
tako nečujno došuljati da izbliza
gleda lica tih mladih i osluškuje
glas njihova duha. Ponekad se
činilo da je i sâm htio zasvirati,
zaplesati i ostati s njima sve do
zore. Ljudi su otvarali prozore da
im se domovi napune pjesmom i
nadahnutošću ovih mladića. Svi
su ih voljeli. Djevojke su ih srcem
pratile i uživale u svakoj novoj
melodiji. A Franjo, sin bogatog
asiškog trgovca, često je znao
"intonirati" cijelu večer. Očevo
mu je bogatstvo osiguravalo
nutarnje raspoloženje - veselje
i bezbrižnost. Prijatelji su rado
s njime bili u društvu, a asiške
djevojke su mu se divile.

s. Lidija Glavaš

Ali kao da je jedino on bio obdaren izuzetnošću da otkriva ljepotu zviježda i poruku mjesečeve blizine. Ta obasutost s neba, kao tiha vatra, tinjala je potajno u njegovoj duši. Franjo je nije odmah razumijevao. Nije ni razmišljao o njoj dok se jednom nije našao u crkvi svetog Damjana na umbrijskoj zemlji. Sklonivši se u njedra te crkvice koju je s pročelja krasio Isusov križ, zastao je sam u tišini. Srce mladog trubadura, koji je imao viteške borbene sklonosti, zabljesnuo je Isusov lik s križa. A onda je, gledajući to Presveto lice, čuo tajanstveni glas: «Franjo, idi popravi moju crkvu koja se, kako vidiš, ruši!» Taj sveti Isusov glas bio je jači od njegovih glazbala s trga, od njegove želje da obrani svoj grad od nasrtaja perudanskih moćnika. I on nikada ne će zaboraviti ovaj susret u Svetom Damjanu. On će se kroz svoj život tako rado zadržavati u tišini Svetog križa tražeći savjet i molbu da bude graditelj novoga, boljega svijeta. Tako je srčano molio svaki put kada bi se u neznanju našao pred križem Kristovim:

»Svevišnji, slavni Bože, prosvijetli tamu moga srca, i podaj mi ispravnu vjeru, jasno ufanje i savršenu ljubav, mudrost i spoznaju, o Gospodine, da ispunim tvoj sveti i istinski nalog».

Razdijeljeno bogatstvo

Da, popraviti crkve, sve crkve u rodnom kraju - u onom trenutku mislio je Franjo. I to je činio. Ali, išao je korak dalje, dalje od samih crkvenih zidova. Prijatelji su osjetili da ovaj mladić u svojoj duši sklada novu životnu pjesmu. Vidjeli su i čuli da je pjeva među ljudima izvan gradskih zidina, u trošnim, jedva vidljivim nastambama, sa siromašnima, hromima, zapuštenima, gubavima.

Onog je dana s prozora, obilnim očevim novčićima i prelijepim svilenim haljinama, posuo sve okupljene siromahe na trgu. Prolaznici su stajali osupnuti, ne shvaćajući što se zapravo događa u obitelji Petra Bernardona. Što se događa s njegovim sinom Franjom? To nije razumio ni sam Bernardone. Vidjevši svoje bogatstvo pred

uništenjem, ponašajući se grubo, izgubio je očinsko dostojanstvo. A siromasi su se neizmerno radovali i uživali gledajući napokon jedne raširene ruke darivanja. Tog dana, za brojne svoje sugrađane, Franjo je postao luđak, a za siromahe i ljude s ruba društva postao je brat.

Glasnik dobrote

Shvatio je Franjo da postoji Otac nebeski koji voli svakog čovjeka, a nadasve siromaha. Odlučio je biti njegov glasnik dobrote. Svako stvorenje na zemlji postajalo mu je veliko, čisto i sveto, kao dio njegove duše. Znao je da su djela Božjih ruku. Bratom i sestrom je nazivao i mjesec, i zviježde, vodu, zrak, zemlju, ptice nebeske... Sa svime što se moglo vidjeti i osjetiti Franjo je slavio Boga. Pa čak i smrt nije bila okrutna, nego bijaše sestrice koja vodi dušu čovjeka na drugu obalu gdje je Ljubav obgrlila sve one koji su znali ljubiti.

Gledajući ljude oko sebe osjećao je njihovu samodostatnost, umor vjere, osjećao je hladnoću srca koja ga je slamala. Zato je, plačući, govorio onima koji su ga htjeli slušati: »Ljubav nije ljubljena! Ljubav nije ljubljena!» Milosrđe nije ljubljeno! Svjetlo i dobrota nisu ljubljeni! Isti-

na nije ljubljena! Život nije ljubljen! Mir nije ljubljen!... Prijatelji su mu, unatoč nedostiznosti njegova duha, ostali vjerni. A on je žarko želio u svemu biti podložan volji Božjoj, jednako u radosti i u boli. Čak više u boli. «Hvala ti, Gospodine Bože, za sve moje boli. I tebe molim, moj Gospodine, da mi još stotruko dodaš ako se to tebi sviđa, i bit će mi najmilije prihvatiti da me ne štetiš kad sam ža-

lostan, jer mi je najveća utjeha ispunjati tvoju svetu volju.»

Ljubeći Krista ljubio je i njegovu svetu Majku

Isusove riječi koje je slušao u crkvi svete Marije Anđeoske otvorile su mu stazu pravila za život: »Ne pripravljajte sebi u poja-se ni zlatnika, ni srebrnika, ni bakrenika; ni torbe na put, ni dviju haljina, ni obuće, ni štapa! Jer, radnik zaslužuje svoj živež» (Mt 10, 9-10). Shvatio je da je to ono što on zapravo želi. I taj asiški siromah je to živio i svjedočio. Ljudi su ga na kraju prepoznavali «drugim Kristom».

A on, ljubeći Krista, ljubio je i njegovu svetu Majku. Štovao ju je nježna srca i s djetinjim povjerenjem, kakvo je imao, kličući: »Pozdravljam te, sveta Gospo, preuzvišena kraljice, Majko Božja i uvijek Dje-vica! Izabrao te presveti Otac i s presvetim i predragim Sinom i Duhom Svetim utješiteljem posvetio!»

Tako je često Mariju molio za sebe, za svoju braću, za sve ljude i vjerovao njezinom majčinskom zagovoru. Tiho joj je šap-tao, kao na uho: «O sveta Majko Božja, draga i urešena, moli za nas Kralja na smrt osuđena, predragoga Sina svoga, našega

Gospodina Isusa Krista, da nam po blago-sti, po snazi utjelovljenja i gorke smrti svoje oprostí grijehé naše».

Franjo i danas govori Ljubav nije ljubljena

Pred likom Majčnim, u crkvi svete Marije na nebo uznesene, oslušujem Svečeve usklike najblagoslovljenijoj među ženama. A one tako tiho žubore s asiških brežuljaka i slijevaju se u najljepšim bisernim kapljicama kraseći joj krunu: »Sveta Marijo, majko Božja...U tebi je bila i jest sva punina milosti i svako dobro. Nema tebi slične na svijetu među ženama rođene, kćeri i službenice svevišnjega Kralja, majko presveto-ga Gospodina našega Isusa Krista, zaručnice Duha Svetoga».

Zvijezde i danas sjaje kao onih večeri na asiškim trgovima. Franjina braća i sestre, stariji i mladi, u srcu «tkaju» svoje hvalbene pjesme u potočni žubor ljubavi da zajedno sa svojim Svecem krase Gospinu krunu. Ipak, nisam baš sigurna da utješno mogu odgovoriti na Franjin zov i reći: Sveče! Konačno! Ljubav je ljubljena! Radost je ljubljena! Služenje i poniznost se druže u ljubavi! Život je ljubljen i bratstvo živi u svetosti. A on je to žarko želio. Želi još i danas.

MARIJA, ISUSOVA MAJKA, U SVETOM PISMU (V. IVAN) fra Ivan Dugandžić

Isusova majka na svadbi u Kani

Ne treba posebno ni isticati da evanđelist o svadbi ne govori zbog same svadbe. Ona nije tema za sebe, već samo pozornica za nešto važnije što će se tu odigrati. To isto vrijedi i za sudionike svadbenog slavlja. Tako, primjerice, mladenci nisu spomenuti ni jednom jedinom riječi, kao ni broj i sastav njihovih uzvanika. Tek su na samom kraju spomenuti ravnatelj stola i zaručnik kao svjedoci izvrsnosti vina što ga je Isus učinio od vode. I mladenci, koji cijelo vrijeme ostaju anonimni, kao i brojni uzvanici, evanđelistu su samo dobrodošla kulisa za nešto što će se tu odigrati, a ženidba je već otprije u Bibliji dobro poznata metafora za odnos Boga i njegova naroda.

Kao što je u Starom zavjetu odnos Boga prema Izraelu bio izražen analogijom braka (usp. Hoš 2,16sl.; Iz 5,1-7), tako Izraelov Mesija Isus na svadbenoj gozbi počinje sebi okupljati eshatološki Izrael i stvarati novi narod Božji. Kao što je Jahve u Starom zavjetu smatran zaručnikom, a Izrael njegovom zaručnicom, i Isus u Kani nastupa kao zaručnik novoga Božjeg naroda koji se oko njega počinje stvarati. Tako glasi zadnje svjedočanstvo Ivana Krstitelja o Isusu (usp. 3,28-30).

U središtu pozornosti su Isus, njegova majka i njegovi učenici. No, način kako ih evanđelist spominje otkriva nam posebnu ulogu Isusove majke. Dok su Isus i njegovi učenici na svadbu pozvani (2,2), evanđelist jednostavno polazi od Marijine nazočnosti na svadbi kao nečeg što se samo po sebi razumije: „*Treći dan poslije toga bijaše svadba u Kani Galilejskoj, a bila je ondje i majka Isusova*“ (2,1). Ako to pokušamo objasniti rodbinskim vezama zbog kojih je ona jednostavno trebala biti na svadbi, s istim razlogom bi se to moglo reći i za Isusa. No, to ovdje očito nije tako. Oni su spomenuti zasebno zato što svakom od njih pripada posebna uloga.

Bez obzira što Isus jasno dominira cijelom scenom, evanđelist svjetlo svoga pripovijedanja prvo usmjeruje na njegovu majku koja je nužno potrebna za sve što će se tu odigrati. Tek na samom kraju, nakon što je Isus na molbu svoje majke učinio svoje prvo znamenje, evanđelist će Mariju pribrojiti skupini učenika koji su povjerovali (r. 11), a koja će sada biti proširena za jednu novu skupinu, za „braću“ koja prije nisu bila spomenuta: „*Poslije toga siđe Isus s majkom svojom, s braćom i učenicima u Kafarnaum, i tu ostade kratko vrijeme*“ (r. 12). Tu se prepoznaju konture nove obitelji djece Božje što se počinje stvarati Isusovim djelovanjem. Nakon Isusova čudesnog znaka, toj obitelji, zajedno „s braćom i učenicima“ pripada i Isusova majka. Do tada ona je imala posebnu posredničku ulogu.

U čemu je bit te Marijine posredničke uloge? Ako se previše usredotočimo samo na svadbu i neugodan položaj mladenaca u koji su zapali nestankom vina, u opasnosti smo da Marijin zagovor protumačimo samo kao pomoć ljudima u nevolji, a to bi značilo da ga prikratimo za njegovo dublje značenje. To dublje teološko značenje otkrit će nam se tek kad, polazeći od značenja simbolike svadbene gozbe i vina u Ivanovu evanđelju, postavimo pitanje koga Isusova majka tu zapravo predstavlja i zagovara. Ograničiti se samo na poteškoću mladenaca i pomoć u toj konkretnoj poteškoći ne može opravdati sve ono što smo dosad rekli o tom tekstu.

Isusova majka kao zagovornica Židova što traže Mesiju

Već je prije dosta toga rečeno kako je cijelo prvo poglavlje Ivanova evanđelja, dakle neposredni kontekst čuda u Kani, obilježeno pitanjem očekivanja i traženja Mesije. Ivan Krstitelj, za koga su očito neki bili pomislili da je on Mesija, sam odlučno otklanja svaku pomisao da bi on to mogao biti, upirući istodobno prstom u Isusa. Prvi učenici se okupljaju oko Isusa u uvjerenju

da su našli Mesiju, u čemu se zapravo već počinje nazirati kasnija ivanovska zajednica. I Isusova riječ Natanaelu „Evo pravog Izraelca“ (1,47) nadilazi razinu osobnog susreta i odnosa njih dvojice. Drugim riječima, Natanael je kao „pravi Izraelac“ predstavnik drugih „pravih Izraelaca“ koji također traže Mesiju. U tom kontekstu treba gledati i izvješće o svadbi u Kani. Ono stoji u službi Isusova okupljanja „pravih Izraelaca“ ili konstituiranja eshatološkog Izraela, pri čemu njegova majka ima važnu ulogu.

Zauzimajući se za mladence i uzvanike na njihovoj svadbenoj gozbi, Isusova majka u Kani ne nastupa kao privatna osoba, već kao predstavnica i zagovornica onog dijela Izraela koji očekuje i traži Mesiju. Na to svakako upućuje već opisana staro-

zavjetna simbolika svadbene gozbe, kao i obilje izvrsna vina, što je već u Starom zavjetu obećano kao prepoznatljiv znak mesijanskog vremena (Iz 25,6; Jr 31,12; Jl 2,19sl.). Zajedno s tim treba uzeti i spominjanje šest kamenih posuda uz isticanje njihove prijašnje namjene (r. 6). Dok su prije služile za uobičajeno obredno pranje Židova, te posude će sad primiti vino što će ga tako izobilno darovati Izraelov Mesija. Isus te tako označiti početak nove spasenjske stvarnosti koja je najavljena već u Prologu njegovim sučeljavanjem s Mojsijem i Zakonom (usp. 1,17).

Taj dublji uvid u važnost Marijine posredničke uloge u Kani jasnije nam otkriva njezino mjesto i teološku ulogu u četvrtom evanđelju. Ona nije samo majka Izraelova Mesije Isusa, već i predstavnica i zagovor-

Bez obzira što Isus jasno dominira cijelom scenom, evanđelist svjetlo svoga pripovijedanja prvo usmjeruje na njegovu majku koja je nužno potrebna za sve što će se tu odigrati. Tek na samom kraju, nakon što je Isus na molbu svoje majke učinio svoje prvo znamenje, evanđelist će Mariju pribrojiti skupini učenika koji su povjerovali (r. 11), a koja će sada biti proširena za jednu novu skupinu, za „braću“ koja prije nisu bila spomenuta: **„Poslije toga siđe Isus s majkom svojom, s braćom i učenicima u Kafarnaum, i tu ostade kratko vrijeme“** (r. 12).

nica onog dijela Izraela koji u njemu vidi ispunjenje mesijanskih obećanja i očekivanja. U toj perspektivi i njezino lapidarno i neposredno upozorenje „vina nemaju“ poprima dublje značenje. (2,3). Bez Isusa i njegova „časa“ (2,4) nema u Starom zavjetu najavljenog eshatološkog ostvarenja svadbene gozbe naroda Božjeg s obiljem izvrsna vina. Tu ujedno imamo i odgovor na pitanje, zašto na početku nije spomenuta zajedno s Isusom i učenicima, već izdvojeno, zašto nije rečeno da je pozvana na svadbu, već je jednostavno tu.

Značenje Isusova zagonetnog govora o „času“ (2,4)

Iako je Isus pozitivno odgovorio na posredničku molbu svoje majke, njegova riječ u r. 4 ostavlja dojam stanovitog nespo razuma: „Kaže joj Isus: *Ženo, što ja imam s tobom? Još nije došao moj čas!*“ Na prvi pogled neobično je što Isus svoju majku oslovljava sa „ženo“. Ipak, u tom izrazu ne smije se tražiti nikakav negativan prizvuk, u smislu možebitnog manjka Isusova dužnog poštovanja ili čak nekakva uvijenog ukora majci koja se nedopušteno miješa u njegovu stvar. Protiv toga jasno govori drugo mjesto u istom evanđelju (19,26), gdje Isus jednako oslovljava majku, povjeravajući je s puno ljubavi i brižne skrbi ljubljenom učeniku. Ne treba zaboraviti da i Pavao, govoreći o dolasku Sina Božjega na svijet, kaže da je bio „rođen od žene“ (Gal 4,4). Zapravo se u Isusovu oslovljavanju majke sa „ženo“ može prepoznati svečani prizvuk njezine buduće uloge kao majke Crkve.

I druga poteškoća koja proizlazi iz prilično krute rečenice „Što ja imam s tobom?“ ne mora se uzeti odveć ozbiljno. U grčkom izvorniku riječ je naime o govornoj frazi koja se prilično često koristila, a koja se može prevesti puno blaže, kao „Pusti me na miru!“ ili „Što hoćeš?“. Pravu poteškoću za tumačenje predstavlja Isusov govor o „času“. Treba podsjetiti da i tu postoje dvije mogućnosti prijevoda grčke rečeni-

ce: može se prevesti u indikativnom smislu kao tvrdnja „Još nije došao moj čas“ ili pak u smislu retoričkog pitanja: „Zar moj čas nije već došao?“. I u jednom i u drugom slučaju ključno je pitanje što znači „čas“ o kojem ovisi Isusovo djelovanje.

U evanđelju postoji više mjesta gdje je taj „čas“ vezan uz Isusov mesijanski nastup i djelovanje u skladu s voljom Očevom (5,19.30; 10,18; 14,31). No, još više je mjesta gdje „čas“ cilja na Isusovu konačnu i punu objavu po križu i uskrснуću (7,30; 8,20; 12,23.27.31sl; 17,1sl). Ako Isus na samom početku svoga mesijanskog djelovanja govori o „času koji još nije došao“, a onda ipak djeluje, to znači da pod tim ne treba podrazumijevati nikakav vremenski termin, već treba gledati Isusovu spremnost da u svemu djeluje samo u skladu s voljom Očevom. U odnosu na Marijinu molbu to bi moglo značiti da u tom smislu, osim Oca nebeskog, na nj ne može nitko utjecati, pa ni njegova majka.

U prijevodu koji ima oblik retoričkog pitanja „Zar moj čas nije već došao?“, dolazi do izražaja razlika između Isusa i majke. Oni u Kani stoje na dvije različite razine: on kao Mesija koji upravo započinje svoje poslanje, a ona kao predstavnica naroda kojemu je on poslan. S obzirom na njegovo mesijansko poslanje i ona je samo učenica koja se, i prema drugim evanđeljima, ponekad mora suočiti s laganim prigovorom Sina na račun njezina nerazumijevanja nekih njegovih postupaka (Lk 2,49; usp. 11,28; Mk 3,33-35). To retoričko pitanje sadržavalo bi onda lagan Isusov prigovor majci, kako to ona ne zna da je njegov čas već došao i da on sam znade što mu je činiti. Bilo kako bilo, Isusova majka, koja u Kani nastupa kao zagovornica Židova, pretvara se u učenicu svoga Sina i sama postaje otvorena za vršenje volje Očeve (r. 5). Tako se i ona naknadno pridružuje (r. 12) prvoj zajednici Isusovih vjernika (r. 11), što su povjerovali zahvaljujući čudnom znaku koji je Isus učinio na njezin poticaj (r.5).

KAKO DOŽIVLJAVAM(O) MEĐUGORJE

mons. Eduard Peričić

Mladi dolaze u Međugorje ne znajući tko će im govoriti. Dolaze jer je to Međugorje, jer je ovdje Gospa. Okuplja ih vjera i želja da tu vjeru žive i svjedoče. Okuplja ih duboka težnja da s Božjom pomoći sudjeluju u izgradnji svijeta po mjeri čovjeka, po uzoru na Krista. Okuplja ih Marija, Kraljica Mira.

Posebnu pozornost u Međugorju privlače mladi. Tako brojni, tako jednostavni, tako spontani. Puni radosti, udubljeni u molitvu, hrabro kroče strmim stazama na Križevac, pobožno se uspinju s krunicom u ruci na Brdo ukazanja. Spremno i otvoreno pristupaju sakramentu isповijedi. Tako jednostavno otkrivaju svoju dušu, izlažu svoje mladenačke probleme, svoje planove, svoja neslaganja s onim što nije po njihovu ukusu, a kada ih se posve ozbiljno shvati - vrlo često imaju zaista dobar ukus, izoštren smisao za kritički pristup stvarnosti koja ih okružuje.

Mladi su u Međugorju kod kuće

Dosta je pristupiti im otvoreno, s razumijevanjem, s osmijehom na licu, s dobrotom u srcu - i oni se otvaraju kao cvijet jutarnjem poljupcu sunca ili nježnoj kapljici rose. Oni se u Međugorju doista osjećaju «kod kuće», osjećaju se svi kao jedna obitelj; ne interesiraju ih ni boja kože, ni različitost jezika ili običaja, ni nacionalne ni rasne razlike.

Ne, ne smije ih se nikako i nipošto prosuđivati na brzinu, iako i tek letimični pogled na njih ispunja dušu radošću: osjećaš da ova divna mladost u sebi ima silne energije, ima u sebi silne želje, ima u sebi silne mogućnosti; i ONI ŽELE BITI DJELATNI.

Čudesno je zbilja Međugorje. Začuden na čas biva putnik namjernik: otkud toliko mladih ovdje pade u kamenu hercegovačku pustinju? Što ih pozva? Pristižu danomice sa svih strana. U skupinama, udvoje, rijetko pojedinačno. Mladenački odjeveni, mladenački zagonetni. Sretni. Gospi u susret s pjesmom i onim sitnim tajnama što svatko od njih ponaosob donese i Gospi šapne. Tko bi gonetao što li je tjeskobno sobom ovamo donijela plavokosa iz Amsterdama, crnputa s onu stranu oceana, ili mladić iz Barcelone... U očima modrim, zelenim i tamnim, pitanja, traženje savjeta, i razumijevanja.

Gospi iznesu svoje nemire, čežnje i sanjarjenja. Nisu to duga kazivanja, tek pogled svraćen na bijelu Gospu pred crkvom. Oči u oči i kao da su sve rekli i sve čuli. Potom u crkvu navrate. Zastanu, koji trenutak postoje pa izađu. Užaren kamen, miris suhog cvijeta i prsti na gitari. Pjesmom nastavak molitve. I tako svakodnevno ujutro, do podne, u podne, popodne, uvečer... Poneki cijele noći pod zvijezdama u kamenom Gospinom dvo-

rištu. Krunica najčešće u mladenački nemirnim rukama. Zrno po zrno. Stavljajući li netko na svako zrno pokoju skrovitu želju ili se nižu: molim i hvala. Začuden biva putnik namjernik jer ovdje je mladost čudno strpljiva: ne žuri, ne išće nove sadržaje, nije joj dosadno. Gotovo je svima dovoljno biti Gospi na srcohvat. Tako još 1990. zapisa Joža Prudeus, no situacija se i nakon 18 godina nimalo nije izmijenila.

Uskrs je ovdje zaista - uskrs duše zahvaćene Bogom

Promatrao sam ih: smirene, vedre, oduševljene, prema svakom, ama baš svakom nasmiješene i susretljive. Gotovo u svetoj tišini okupljaju se na večernje misno slavlje jednako ljeti kao i zimi, jednako na širokom prostoru pred oltarom u rotundi pozadi crkve kao i u samoj crkvi kada zahladi, jednako kada se po prilici dva sata nakon večernje svete Mise dostojanstveno i u svećanoj tišini okupljaju na klanjanje Presve-

tom i jednako dostojanstveni, sretni i smireni polako se razilaze; jednako su veseli i razdragani na božićnoj polnočki kao i na dočeku Nove godine - u crkvi; na Cvjetnicu to je iskreno oduševljenje i pjesma Isusu kojega doživljavaju doista kao Riječ upućenu i poslanu njima; i Uskrs je ovdje zaista - uskrs duše Bogom zahvaćene. A kako se približava ljeto, kako raste dan, tako raste i broj mladih sa svih podnevnika i uspored-

nica, sa svih kontinenata, svih uzrasta, raste broj mladih koje je majčinskom nježnošću i neslomivom upornošću pozvala i privukla Kraljica Mira da ih dovede svome Sinu - Spasitelju i Gospodinu.

Doista mladež, svima uzdanica, ovdje doživljava prosvjetljenje, rasvjetljenje; ovdje je sigurna da će odgovor naći za sve nejasnoće životne, za planove svoje i za mladenačke svoje probleme.

Oni ovdje dolaze da bi svoju vjeru razvili u jednom boljem i kvalitetnijem smjeru... Kod svih mladih koji su ovdje bili, pa čak i onih koje su roditelji primorali da dođu, osjetili smo da u sebi nose novi duh, duh mira, Kristov duh. Razgovarao sam s jednim mladićem koji je posjetio Međugorje samo zato što su njegovi roditelji tako željeli. Nakon tri dana zahvatio ga je dubok osjećaj mira.

Na poseban način doživljavam međunarodne molitvene susrete mladih - Mladifest, na kojima se već po osamnaesti put okupljaju u Međugorju mladi iz cijeloga svijeta. Okupljaju se da se okupaju u svjetlu koje im preko svoje Majke nudi Spasitelj, Krist Gospodin, jer ih ona majčinskom dobrotom i ljubavlju neodoljivo privlači uz jednu uvijek istu poruku: *Činite što vam moj Sin kaže - i naći ćete pravi mir i spokoj dušama svojim, bit ćete sretni jer će Bog biti u vama i vi u njemu.*

Jamstvo blagoslovljene budućnosti

Dugačak bi bio i u kratkim crtama dan pregled dosadašnjih molitvenih susreta mladih, sve do ovogodišnjega, osamnaestoga. Kad prostor dopusti, i to će se učiniti. Sudjelovao sam na većini festivala, svaki put iz Međugorja odlazeći ispunjen novom snagom, koju sam dobivao moleći s mladima, ispovijedajući, promatrajući tu radost molitve, pjesme, Božjim blagoslovom ispunjenih srdaca.

Međugorje ratne 1991. godine. U Hrvatskoj nametnuti rat traje već drugi mjesec. Međugorje, unatoč pretpostavljanim opasnostima, ipak neodoljivo privlači. Tamo se ukazuje Kraljica Mira, tamo je Nebeska Majka koja vodi ljubljenu svoju djecu svom ljubljenom Sinu, Knezu Mira. A mladost koja je uvijek odlučna i poletna, posebno sigurna da ih vodi Kraljica Mira, ne da se zaustaviti iako su zrakoplovne kompanije odbile da ih voze. Snaga Marijinog poziva bila je jača. Svih mladih hodočasnika, njih ukupno 1300.

»Vi ste rođeni za svjetlo. Mladosti! Imaj-

te u sebi Srce Kristovo... Vi ste nada nove ljudskosti. Preuzmite svoje odgovornosti. Odgovorite. Mi, "stari", to ne možemo. Vi ste svjetlo. Ja vam se ispričavam u ime roditelja, Crkve, škole. Ispričajte nas jer smo učinili da hodate u tami. Vi trebate biti svjetlo svijeta. Isus to kaže. Ako ti nisi svjetlo, ti si tama. Ako ti nisi dijalog, ti si nejasnoća, ti si groblje, ti nisi smiješak, ti si mrtav.

Evo ti nekoliko savjeta. Tu gdje ćeš ići, kod tebe, možda nema mira. Tada ti trebaš reći:

- Ja poznajem mir, ja izvodim mir. Gdje ti ideš, ima laži i mnogo tame.
- Ja ću biti svjetlo i istina.

Možda ima prepirki, napetosti, štoviše i rata.

Gospa kaže: Zaustavite rat u svojim srcima, a zatim, pomozite. Što želite biti? U vama kuca Isusovo Srce. Isus je rekao: Ja sam svjetlo, put, istina, život. (...) Ja vam mogu reći, mogu čak i urlati, jer to je već jedna stvarnost: Tko god se susreće s Bogom, daje život.»

Svake godine rastao je i rastao broj mladih sudionika, mladih molitelja, što se najljepše može vidjeti po brojnim zastavama koje promiču ulicama Međugorja i zajednički se njišu na prostoru iza vanjskoga oltara. Od onih 1300 ratne 1991. godine, narastao je do ovogodišnjih 40 000. Međugorje je cijeli prvi tjedan kolovoza središte i susretno mlađih, gdje se napajaju molitvom i odakle odlaze preporođeni.

Dovoljno je pogledati ih: pune radosti, pune života, pune mladenačkog optimizma, pune povjerenju u Majčicu koja im ništa drugo nema kazati osim: 'Slušajte što vam moj Sin kaže'. I vjeruju joj, i to uvjerenje prenose dalje jer njime odiše njihovo biće, odražava ga njihov vedri, radosni, optimistični pogled. Takvi su dok govore, dok izmjenjuju svoja iskustva, dok zanosno pjevaju i dok u tišini pred Presvetim pobožno razmatraju, da bi se u kasnim večernjim satima mirno, dostojanstveno i radosno uputili na nužni odmor za još jedan sutrašnji doživljaj o kojemu će, kada dođu svojim kućama, uvjerljivo govoriti - svjedočiti.

Ove godine bio sam samo prva dva dana na susretu mladih. No i to je bilo posve dovoljno da sa sigurnošću mogu kazati: Ova je mladost jamstvo blagoslovljene budućnosti pod okriljem Kraljice Mira - Kraljice i Majke koja ih vodi svom Sinu, našem Bratu i Gospodinu - Knezu Mira.

MAJKA TEREZA - NAJMOĆNIJA ŽENA NA SVIJETU

fra Tomislav Pervan

Već je za života čašćena kao svetica. Unatoč svim počastima koje je primala, do njih je malo držala. Za svaku od njih znala je reći da pripada samo njezinoj sirotinji po cijelom svijetu. Nije se dala instrumentalizirati ni u kakve političke svrhe. Političari su se natjecali biti u njezinoj blizini, a njezin je trajno očitovani cilj bio naviještati svijetu istinu Evanđelja, Evanđelje života.

Prije deset godina je preminula, a prije četiri godine proglašena blaženom. U Rimu se za beatifikacije okupilo više od 300 tisuća ljudi iz cijeloga svijeta. Sva sila državnih glavara i političkih uglednika iz 27 zemalja, mnoštvo bogataša, ali i siromašnijih među najsiromašnijima našli su se zajedno, ruku pod ruku, kad je Ivan Pavao II., teško obilježen svojom bolešću, 19. listopada 2003. proglasio blaženom Majku Terezu. Tri tisuće beskućnika sam je Papa osobno pozvao, i ti su bili u prednjim redovima, između belgijske kraljice Fabiole, predsjednika Albanije i Makedonije i drugih znanih političara i veleposlanika. Ti najsiromašniji su govorili tom zgodom: "Majka je Tereza jedna od nas, tako siromašna i krhka".

Papa je govorio o odvažnoj krhkoj ženi koje je blizinu trajno osjećao. Govorio je o njoj, *malenoj, u Boga zaljubljenoj ženi*, govorio je o Majci Terezi kao *ikoni milosrdnog Samaritanca*. A nakon svečanosti beatifikacije Papa je pozvao te siromahe u dvoranu za audijencije na svečani ručak. Kardinali i nazočni biskupi posluživali su siromahe, te s ruba društva. To je bila izričita želja Majke Tereze te je posvema odgovaralo njezinoj stilu, tipičnu za tu sitnu Albanku. Tim je siromašnijima među siromasima, kako ih je znala zvati Majka Tereza, dan njezina proglašenja blaženom bio veliki blagdan.

Od samog početka njezine djelatnosti njezina je vizija bila kako omogućiti dostojanstven život siromasima. Njezina zajednica Misionarki ljubavi - utemeljena god. 1949. - proširila se po cijelom svijetu u veoma kratkom razdoblju. U času njezine smrti već su bile utemeljene 594 kuće po cijelom svijetu, a danas ih ima preko osam stotina. Svakoga mjeseca nova kuća, nova zajednica, a sestara je u cijelom svijetu više od pet tisuća!

Političari su se rado kitili njezinom prisutnošću

Majka Tereza jest veliki znak posebne Božje ljubavi za naše vrijeme. Ona je uprisutnjivala na čudesan način sami Isusov duh. Čitajući njezine tekstove i zadubljujući se u njezine riječi osjećamo kako nam je blizu Duh Gospodnji. Život Majke Tereze jest istinska egzegeza Duha Svetoga u našem vremenu.

Mnogi su je ljudi različitih vjerskih ishodišta još za života smatrali i štivali kao sveticu. Primila je mnoge nagrade i priznanja sve do Nobelove nagrade za mir god.

1979. I političari su se rado kitili njezinom osobom i nazočnošću. Sve je nagrade i priznanja prihvaćala zahvalno i uvijek naglašavala da su one za njezine siromahe. Nikad se nije dala instrumentalizirati politikom ili gospodarstvom, nego je naviještala istinu Evandjelja. Pa i onda kad je ta istina bila neugodna i nedobrodošla.

Tako je jednom zgodom javno kritizirala predsjednika Clintona što ništa ne poduzima protiv pobačaja. Pobačaj je Majka Tereza smatrala najvećom ugrozom čovječanstva i svjetskoga mira, što je potvrdila i prigodom dodjele Nobelove nagrade. "Ako se širi mentalitet neprijateljski raspoložen prema životu, tko će nas zaustaviti da se međusobno ne ubijamo? Kad ne poštujem život nerođenih, tko će me zaustaviti da ne ubijem čovjeka na koncu njegova života?" Već doživljavamo na Zapadu negativni trend u demografskoj slici. Velike nacije odumiru.

Majka je Tereza govorila uvijek veoma jednostavno. Znala je naglašavati: "Fight abortion through adoption. If you dont want a child, give us the child." Borite se protiv pobačaja usvajanjem djeteta. Ne želite li dijete, dajte ga nama. Na taj je način spasila tisuće djece. U posve je istom smislu istaknuo i Ivan Pavao II., dan nakon njezine beatifikacije, kako je njezin rad utjelovljivao 'himan životu'. Ne bi nas trebalo iznenaditi, bude li Majka Tereza jednoga dana proglašena Zaštitnicom života.

Tisućljetna pojava poput Franje Asiškoga

Bivši glavni tajnik Ujedinjenih naroda Peres de Cuéllar nazvao je Majku Terezu jednom zgodom *najmoćnijom ženom na svijetu*. Što je od toga nakon njezine smrti ostalo? Majka je Tereza moćna koliko je moćna istina i ljubav koju je živjela i naviještala. A ta je istina kako Bog svakoga čovjeka ljubi onakvim kakav jest te da je Božja ljubav uvijek zahtjevna. Bog ne ostavlja čovjeka onakvim kakav jest nego želi čovjeka sebi suobličiti. Mnogi misle kako je Majka Tereza pojava koja se daje usporediti sa sv. Benediktom ili sv. Franjom Asiškim te da su protežnice njezina navještaja tako široke i duboke da mogu ispuniti cijelo jedno tisućljeće. Možda je njezin život poruka koja može spasiti svijet od samorazaranja. *Ne pobrine li se svijet za siromahe i gladne, prije ili kasnije će se on urušiti*, bijaše jedna od njezinih tvrdnja.

Mala, sitna redovnica, Majka Tereza postala je tisućama koji su se s njome susre-

Pobačaj je Majka Tereza smatrala najvećom ugrozom čovječanstva i svjetskoga mira, što je potvrdila i prigodom dodjele Nobelove nagrade. "Ako se širi mentalitet neprijateljski raspoložen prema životu, tko će nas zaustaviti da se međusobno ne ubijamo? Kad ne poštujem život nerođenih, tko će me zaustaviti da ne ubijem čovjeka na koncu njegova života?"

li svijetlom zvijezdom u opustjelu svijetu. *Nije pakao biti siromašan. Pakao je kad nemaš nikoga tko bi te mogao utješiti*, i rekao je jedan od siromaha koji je godinama živio u napuštenu željezničkom vagonu. Nakon susreta s Majkom Terezom taj je siromah rekao: *Onoga sam dana shvatio kako mogu - unatoč svome slabom sluhu i bolovima u lijevoj ruci - pomoći i drugima. Od toga sam se dana i sam počeo zauzimati za druge. Sišao sam sa svoga križa i ugledao sunce!*

Tamna noć duha - život u mraku

U procesu njezine kanonizacije u posljednje vrijeme objavljena su njezina pisma i zabilješke koje je vodila kroz punih pedeset godina. Za mnoge moralna ikona 20. stoljeća, najveći kršćanski lik našega vremena, desetljećima je patila od trajne nutarnje krize koja na trenutke doseže do granice nevjere i nihilizma - ništavila. "Čemu se mučim?" veli u jednoj bilješci iz kasnih pedesetih godina. "Ako nema Boga, nema ni duše. Ako nema duše, onda ni ti, Isuse, nisi istina. - Nebo, kakva samo praznina!" Postulator njezina procesa ne boji se da bi to moglo ugroziti ili srušiti njezin ugled, nego nam je predstavlja kao sveticu koja je do kraja od krvi i mesa, osoba, vjerodostojna, radikalna u svemu, kao što bijaše radikalna u napuštanju svoje prve zajednice, Loretskih sestara, da bi se posvetila životu bijednika u kalkutskim siromašnim četvrtima, odbačenicima indijskoga društva, prosjacima, djeci na ulicama, gubavcima, umirućima.

Isusova žeđ za čovjekom

Isus žeđa duše, žeđa svakoga čovjeka. To je geslo njezina zauzimanja za čovjeka, svakog čovjeka. Isus - na križu raspet - žeđa! To je mistična slika žudnje Majke Tereze za Gospodinom i Gospodinove žudnje za čovjekom. Ikonu Krista raspetoga povezuje ona sa sudbinom milijunskih masa koje su žedne i gladne Boga, koje Isusa ne poznaju te je nad njima ugroza propasti. Njezina nakana ne bijaše nikada socijalni

rad, niti jednostavno činiti dobro, pa ni voditi ljude Bogu. Ona jednostavno želi utajiti Isusovu žeđ koja ima kozmičke dimenzije!

Nedavno je Papa govorio u susretu s mladima u Loretu o toj 'Božjoj šutnji' spram svoje vjerne sluškinje. Papa se kratko i dostojanstveno naklonio pred tom veličanstvenom ikonom prošloga stoljeća, a onda govorio upravo o jasnoći i spoznatljivosti Boga, o njegovim vidljivim tragovima u ljepoti stvaranja, o svečanom bogoslužju, o raskošju duhovne glazbe Bacha, Händela, Mozarta. Na jednoj strani Papa Logosa, harmonične teologije i estetike, a na drugoj strani duhovno spržena gotovo odbačena svetica iz Kalkute. To je slika, to je raspon kršćanskoga iskustva, to su dvije strane iste medalje, nešto kao dan i noć u vjeri.

Sama se Majka Tereza u svojim bilješkama pita, nije li ona obična lažljivica koja nešto glumi pred svijetom. Međutim, onaj tko čita njezine bilješke i pisma otvorenih, budnih osjetila, nigdje ne će imati dojam kako je riječ o prijevari ili samo lijepom pročelju. Bog, čiju blizinu i nazočnost ne čuti, nikada ne prestaje biti za nju stvarnost, u konačnici jedina istinska stvarnost.

Nikada ne nestaje žudnje za odsutnim Gospodinom, a ona nikad ne dvoji kako Isus koji ju je prividno napustio stvarno nosi na svojim ramenima njezinu zajednicu i njezino djelo ljubavi - istinskog karitasa - te kako je Isus njezin jedini i istinski *poslodavac*. Njezino je drugovanje i život s Kristom nalik sudbini braka koji nikada ne gubi svoju vrijednost, veličinu i dostojanstvo te istinitost pa ni u trenutcima kad nestane osjećaja, onih dubokih emocija, koje su jednom utemeljile bračnu zajednicu. Povijest jedne takve veze naslućujemo i u njezinim pismima i bilješkama. Trajne zaruke, trajna nepomućena veza između nje i njezina Gospodina koje prerastaju u životni trijumf. Na kraju pobjeđuje i ostaje samo Ljubav!

FRA PETAR VLAŠIĆ, NOVI MEĐUGORSKI ŽUPNIK, SVEČANO UVEDEN U SLUŽBU

U nedjelju 23. rujna 2007. za pučke Mise u 11 sati novi međugorski

župnik fra Petar Vlašić svečano je uveden u svoju novu pastoralnu službu.

Foto "Dani"

Prema liturgijskom obredu, mons. Ratko Perić, mjesni biskup, novom je župniku predao ključ od crkve i od svetojstana, a župnik je pred narodom ispovjedio svoju vjeru i rukom položenom na Evanđelje obećao da će naviještati Radosnu vijest i vjerno služiti svojim župljanima, te se obvezao na vjernost Katoličkoj Crkvi i svojem biskupu.

Mons. Ratko Perić poticajnim je riječima naglasio kako visoko cijeni novog župnika kojem je povjerio brigu nad ovim dijelom svoje biskupije.

Tijekom sv. Mise fra Petar Vlašić zahvalio je fratrima koji napuštaju službu u Međugorju: fra Ivanu Sesaru, koji je izabran za provincijala Hercegovačke franjevačke provincije, fra Boži Miliću, koji je preuzeo službu tajnika provincije, te fra Ljubi Kurtoviću, novom meštru bogoslova u Zagrebu. Dobrodošlicu je izrazio i dvojici novih svećenika na službi u župi: fra Miljenku Šteki i fra Danku Perutini te đakonu fra Vjekoslavu Milićeviću.

Župnik je biskupu srdačno zahvalio što je osobno došao da bi ga uveo u novu službu.

ČESTITKA ŽUPNIKU

Poštovani fra Petre, srdačni pozdrav uz Gospin i franjevački Mir i dobro! Od srca Vas pozdravljam zajedno s Gospinim hodočasnici i članovima molitvene zajednice Kraljice Mira iz Pule.

S radošću se prisjećamo naših dolazaka u Međugorje i susreta s Vama, ali posebno Vašeg dolaska u Pulu, kad ste predvodili Misno slavlje i molitveni mjesečni program u franjevačkoj župi Sv. Ivana Krstitelja za našu molitvenu zajednicu.

S posebnim smo zadovoljstvom pročitali obavijest o Vašem imenovanju župnikom međugorske župe u sklopu redovitih promjena i imenovanja u Vašoj franjevačkoj provinciji i biskupiji. Vjerujemo da je i ovim imenovanjem rukovodila Božja Providnost i Gospin zagovor i da za župnika dolazi neumorni Isusov svećenik, Franjin redovnik i veliki Gospin štovatelj. Od srca čestitamo.

Pred Vama su naslijeđeni problemi i neriješena pitanja, a ne će nedostajati ni novih izazova, ali isto tako i lijepo naslijeđe - 26 godina Gospina pohoda i ostanaka s nama i njezinih poruka župi i svijetu.

Vjerujemo da će Vas Onaj koji Vas pozva u svećeništvo i redovništvo, a po obilnu Gospinu zagovoru i dalje pratiti u svekolikom djelovanju i na svim Vašim putovima na dobro župljana i svih hodočasnika pa Vas u to ime od srca pozdravljamo i preporučamo se u Vaše molitve.

Do skoroga viđenja u našem i Vašem Međugorju.

Elio Karlović s obitelji, članovima molitvene zajednice Kraljice Mira i svim Međugorčanima iz Pule i Istre.

HODOČAŠĆE KORISNIKA CENTRA ZA REHABILITACIJU IZ VRLIKE

Korisnici Centra za rehabilitaciju fra Ante Sekelez iz Vrlike, Republika Hrvatska, svake godine jedanput hodočaste u Međugorje. Tako je 19. rujna 48 korisnika i djelatnika ovoga Centra ponovno posjetilo svoje omiljeno odredište.

Tijekom dana molili su kronicu na Brdu ukazanja, a u Kapelici klanjanja za njih je svetu Misu slavio župnik fra Petar Vlašić. Župnik ih je nakon Mise darovao kronicama i križevima te se zadržao s njima u duljem razgovoru.

Foto "Dani"

BOS U MEĐUGORJE

Među brojnim hodočasnicima koji su posjetili Međugorje za blagdan Uzvišenja svetog Križa bio je i Stipo Jakovljević iz Bešpelja, župa Podmilačje, gdje se nalazi znamenito Svetište svetog Ive. Došao je pješice i bos. Hodočašće je trajalo četiri dana. Prošle godine Stipo je u Međugorje hodočastio bos za blagdan Velike Gospe.

Snimila: Lidija Paris

PJEŠICE OD ILIRSKO BISTRICE (SLOVENIJA) DO MEĐUGORJA

Dvadeset drugi dolazak u Međugorje Slovenca Milana Čehovina bilo je hodočašće drukčije od prethodnih - došao je pješice.

Iz svoga grada krenuo je 17. kolovoza, te preko Rijeke, Senja, Karlobaga, Zadra, Benkovca, Šibenika, Splita, Makarske i Vrgorca stigao do Međugorja preko Vitine i Ljubuškoga.

Da bi prešao put dug 590 km trebalo mu je 15 dana - u Međugorje je stigao 31. kolovoza. „Dnevno sam prelazio oko 40 kilometara, a najduža dionica koju sam prešao u jednom danu bila je duga 60 kilometara. Svaki sam dan molio po dvije cijele krunice - sva četiri otajstva, dva puta po sedam Očenaša, Zdravomarija i Slavocu te po više kraćih molitava.“ Unatoč napornom hodu, Milan je svakog dana našao vremena i za čitanje Sv. pisma.

Po dolasku u Međugorje „najprije sam došao k Mariji kod crkve, gdje sam joj predao svoj zavjet i molitve. Bio sam radostan što sam uspio ispuniti zavjet.“

Zanimljiv je Milanov zavjet: „Prije odlaska zavjetovao sam se Isusu i Mariji da ću čitav put pješićiti i da na tom putu ne ću spavati u krevetu, nego na podu. Spavao sam uz put, kraj ceste, na obali mora, u samostanu, u župnom uredu u Benkovcu, a dva sam puta odbio ponuđeni krevet.“

Naglašava kako ga hodočašćenje nije jako umorilo. „U 15 dana već sam se naviknuo na pješićenje i nije bilo problema. Imao sam nekoliko žuljeva, ali drugih poteškoća nije bilo.“

Gospodin Čehovina prvi je put u Međugorje došao 1997. godine, a otada svake godine dolazi na dva susreta: Međunarodni molitveni festival mladih i Molitveni doček nove godine. „Međugorje volim jer

Snimila: Lidija Paris

je u njemu Marija i ljudi velike vjere. Festival mladih me privlači zbog snažnih, zanimljivih svjedočanstava, klanjanja Isusu u Presvetom sakramentu i puno mladih prijatelja“, rekao je. „Oduvijek volim Isusa i Mariju, pa i u Sloveniji često idem pješice na kraća hodočašća. Poseban mi je izazov bio pješićiti do Međugorja. Moja želja je da me Isus još koji put pozove pješice u Međugorje.“

Milan je po povratku u Sloveniju prijateljima preporučio pješićko hodočašće u Međugorje.

Višnja Spajić

UDRUGA NADA

Udruga „Nada“ iz Širokog Brijega, klub roditelja djece sa smetnjama u psihofizičkom razvoju Zapadnohercegovačke županije, redovito dolazi na hodočašće Kraljici Mira. U rujnu 2007. u Međugorje je došlo oko 70 roditelja i djece, a s njima je bila sestra Anamarija Biško.

Uz dnevni hodočasnički program sudjelovali su na svetoj Misu u 13 sati koju je predslavio fra Petar Vlašić, međugorski župnik. Poslije Mise fra Petar im je podijelio drvene križeve koje je župnom uredu darovala skupina prijatelja iz Barcelone u Španjolskoj.

Snimila: Lidija Paris

BICIKLOM IZ AUSTRIJE

Franz Gollowitsch Junior, koji je u posljednjih dvadesetak godina zajedno sa svojim ocem u Austriji organizirao blizu 450 hodočašća u Međugorje, u rujnu 2007. i sam je došao na hodočašće, ali biciklom. Pratili su ga prijatelji Gustav i Rosa Kantner i njihova kćer Rosa Bettina Klampfer, koji su i sami organizatori hodočašća u razna svetišta u Poljskoj i Češkoj. U šest dana prešli su 723 kilometra. Za njih je ovo bilo hodočašće zahvalnosti za sve primljene milosti.

PETNAESTI MEĐUNARODNI SUSRET VODITELJA CENTARA MIRA, MOLITVENIH I KARITATIVNIH SKUPINA

Petnaesti međunarodni susret voditelja centara mira, molitvenih i karitativnih skupina vezanih za Međugorje, održat će se u Međugorju od 2. do 6. ožujka 2008. godine. Tema susreta je „Pouzdanje u Providnost“ (Mt 6, 26-34).

Broj mjesta je ograničen, pa vas molimo da što prije prijavite svoj dolazak na ovaj seminar. Prijave izvršiti na faks broj 00 387 36 651 999 (za Mariju Dugandžić) ili putem e-maila: seminar.marija@medjugorje.hr.

Za sve jezične skupine bit će organizirano simultano prevođenje.

STATISTIKE ZA RUJAN 2007.

Broj podijeljenih sv. pričesti: 203.000

Broj svećenika koncelebranata: 4.079 (135 dnevno)

POLJSKI TVORNIČAR SA SVOJIM RADNICIMA NA HODOČAŠĆU U MEĐUGORJU

Među brojnim hodočasničkim skupinama koje dolaze u Međugorje, u ovom je mjestu od 15. do 23. rujna boravila i skupina iz mjesta Kierlikowka pokraj Krakova, Poljska.

Riječ je o 24 radnice tekstilne tvornice ASGA te vlasnicima tvornice, Anni i Stanislawu Lukasiku. ASGA je specijalizirana za šivanje misnog ruha i zapošljava ukupno 32 radnika.

Zanimljivo je da im ovo nije prvo zajedničko hodočašće. Jedanput su skupa hodočastili u Rim, a vrlo često odlaze i u poznata poljska svetišta. Za hodočašća blagopokojnog Ivana Pavla II. rodnoj Poljskoj 2002. Svetom Ocu darovali su misnicu.

Sve troškove puta i boravka svojih djeelatnika snosi tvornica.

Snimila Renata Juraszek

GENERALNI MINISTAR FRANJEVAČKOG REDA U HERCEGOVINI - UKOP ZEMNIH OSTATAKA TROJICE FRANJEVACA UBIJENIH 1945.

Od 7. do 10. listopada 2007. Hercegovačku franjevačku provinciju

Uznesenja BDM pohodit će General Reda fra Jose Rodrigues Carballo.

S hercegovačkim fratrima imat će više susreta u samostanima u

Tomislavgradu, u Mostaru, na Humcu, u Konjicu, te u kući u Međugorju.

Središnji događaj pohoda bit će kanonski doček oca Generala 9. listopada na Širokom Brijegu, gdje će sa svom braćom fratrima slaviti svetu Misu na latinskom jeziku u 11 sati.

Tom prigodom bit će pokopani i zemni ostatci trojice hercegovačkih franjevacu koje su partizani ubili u Zagvozdu 1945. g. Naime, od zemnih ostataka 17 tijela nađenih u travnju 2005. u masovnoj grobnici u Zagvozdu (vidi: Slobodna Dalmacija od 11.04.2005.) patolozi su uspjeli identificirati tijela fra Melhiora Prlića, fra Zdenka Zubca i fra Julijana Kožula, a moguće je da među neidentificiranim ima još pet fratara koje su partizani odveli sa Širokog Brijega u veljači 1945. godine.

Zemni ostatci fra Melhiora Prlića,

fra Zdenka Zubca i fra Julijana Kožula bit će pokopani u širokobriješkoj crkvi pored osamnaestorice koje su partizani ubili u veljači 1945.

JURE KOŽUL, Jure i Kata r. Čović, fra Julijan

ANDRIJA ZUBAC, Jure i Anica r. Primorac, fra Zdenko

JERKO PRLIĆ, sin Ambrože i Anice r. Vlašić, fra Melhior

OSMI MEĐUNARODNI SEMINAR ZA BRAČNE PAROVE - „DIJALOG U OBITELJI”

Osmi međunarodni seminar za bračne parove održat će se u Međugorju od 31. listopada do 3. studenoga 2007. Tema seminara je: *Dijalog u obitelji. [“Draga djeco! Molim vas da počnete mijenjati svoj život u obitelji. Neka obitelj bude skladni cvijet koji ja želim dati Isusu.” - Iz poruke od 1. svibnja 1986.]*

Predavač na seminaru je dr. Jozefina Škarica, rođena 1948., udana, majka četvero djece, liječnica. Nakon završenog studija medicine radi u Medicinskom centru u Šibeniku, Hrvatska. Godine 1985. specijalizira školsku medicinu. Pokojni šibenski biskup mons. Srećko Badurina 1993. godine u Šibeniku utemeljuje Savjetovalište za mlade, brak i obitelj, a dr. Škaricu imenuje voditeljicom savjetovališta. Nakon dvogodišnje izobrazbe u Zagrebu, 2004. godine dobiva diplomu obiteljskog savjetodavca. Posljednjih deset

godina sudjeluje u tečajevima pripreve za brak, te održava brojna predavanja i seminare u Hrvatskoj i inozemstvu o braku, obitelji i odgoju.

Seminar će se održati u dvorani iza crkve. Prilog za troškove seminara je 40 € za jedan bračni par. Prijave možete izvršiti putem e-maila: seminar.marija@medjugorje.hr, ili putem faksa na broj: 00 387 36 651 999 (za Mariju Dugandžić). Molimo sve bračne parove sudionike seminara da sami osiguraju smještaj u Međugorju.

Preporuča se sa sobom ponijeti Bibliju i

mali radio sa slušalicama.

PROGRAM:

Srijeda, 31. listopada 2007.

13.00 Registracija sudionika, 16.00 Uvod u seminar, 17.00 Večernji molitveni program u crkvi (krunica, sv. Misa), 21.00 Klanjanje Presvetom oltarskom sakramentu

Četvrtak, 1. studenoga 2007.

9.00 Jutarnja molitva, 9.30 Predavanje, razgovor (dr. Jozefina Škarica), 12.00 Klanjanje Presvetom oltarskom sakramentu u tišini, 15.00 Predavanje, razgovor (dr. Jozefina Škarica), 17.00 Večernji molitveni program u crkvi (krunica, sv. Misa, klanjanje)

Petak, 2. studenoga 2007.

6.30 Molitva na Križevcu, 10.00 Predavanje, razgovor (dr. Jozefina Škarica), 12.00 Klanjanje Presvetom oltarskom sakramentu u tišini, 14.00 Predavanje, razgovor (dr. Jozefina Škarica), 16.00 Priprava za ispovijed, 17.00 Večernji molitveni program u crkvi (krunica, sv. Misa, čašćenje Kristova križa)

Subota, 3. studenoga 2007.

„AVE MARIA“ - „ZDRAVO MARIJO“

NASTANAK TEKSTA

Sveti Toma Akvinski je 1273., godinu dana prije svoje smrti, napisao

tumačenje molitve Zdravo Marijo. U ovom i nekoliko sljedećih brojeva

Glasnika mira objavljujemo to tumačenje.

Preveo s njemačkog pater Vinko Maslač DI

Andeoski pozdrav Zdravo Marijo pozdrav je anđela Gabrijela (Lk 1,28), zajedno s izvanbiblijskim uvođenjem imena Marijina povezan je s pozdravom svete Elizabete (Lk 1,42) kojemu je dodano ime Isus i molitva „Sveta Marijo, Majko Božja, moli za nas...“, obadvoje tako spojeni postali su molitva kroz upotrebu u liturgiji. Ta je povezanost nastala na Istoku i seže sve do Severa iz Antiohije (+ 538.).

Na Zapadu ovo povezivanje obaju dijelova Lukina teksta nalazimo na prijelazu iz 7. u 8. stoljeće i to na jednoj freski Navještenja ispisano grčkim jezikom u crkvi svete Marije u Rimu. Isto tako se najranije pisano korištenje nalazi u Antifoni Priznanja iz 9. stoljeća i u malom brevijaru Blažene Djevice Marije koji se proširio od 10. stoljeća.

Oko 1200. godine stupa na snagu propis da svi vjernici osim Očenaša i Vjerovanja moraju znati i Zdravomariju. To je raslo sve više i više kao zajednički dodatak Očenašu. Ovo se povezivanje posebno učvrstilo u propisu koji su braća laici reda sv. Dominika dobili na kapitulju iz 1266. godine i po sinodi u Würzburgu; tako je to uvedeno kao dio u liturgiju (i na početku časova sve do 1955.).

Zahtijevano po uređenju crkvenih oblata i nastojanju pojedinih redova - ponajprije cistercita, premostrantena, dominikanaca, servita, minorita i njemačkog reda - Zdravomarijo je postala temeljna molitva katoličkog kršćanstva. Nakon podjele i sam Luter je prije propovijedi zajedno s Očenašom izgovarao i Zdravomariju. Luterovo objašnjenje Zdravomarije iz 1523. našlo se i u njegovu molitveniku. Kada je

protestantizam tijekom svog razvoja Zdravomariju izbacio iz bogoslužja, to je učinio kao protimbu katoličkom štovanju Marije.

Izgleda da se na Istoku već puno ranije povezivao tekst iz Lk 1,28 i 1,42. Na Zapadu se taj anđeoski pozdrav, nakon što je tijekom srednjeg vijeka postao molitvom puka, pojavljivao u različitim proširivanjima. Još u 15. stoljeću molilo se Zdravomarijo bez proširenja imena Isus - do 1568. govorilo se „Isus Krist, Amen“ - a čije se proširenje pripisuje papi Urbanu IV. (1261.-64.). Zwingli ovaj dodatak označuje kao dar Duha Svetoga.

Drugi dio molitve, „za nas grješnike“, nastaje na prijelazu 13. u 14. stoljeće. Danas uobičajeno korištenje predstavlja spajanje dviju starih formula, od kojih se jedna - „*Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus*“ - s malim odstupanjima nalazi već oko 1440. kod sv. Bernarda iz Siene, a 1492. u komentaru Zdravomarije od Savanarole, u kartuzijanskom brevijaru 1521. i u sinodalnim dokumentima iz Augsburga i Konstanz iz godine 1567. Trombelli je iznašao da jedan rukom pisani rimski brevijar iz 13. ili 14. stoljeća sadrži oblik: „*Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis nunc et in hora mortis nostrae. Amen.*“ Tako u Parizu tiskani Mercedarijev brevijar 1514., zatim u Veneciji tiskani brevijar Kamaldulenza te u Parizu tiskani franjevački brevijar imaju oblik zagovorne molitve koji je nešto kao stepenica današnjoj formi: „*Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, nunc et in hora mortis. Amen.*“ Jedino nedostaje „*nostrae*“.

Od odlučujućeg značenja za daljnji razvoj nastanka teksta bilo je obvezatno preuzimanje teksta u Rimskom katekizmu i

u Rimskom brevijaru svetoga pape Pia V. 1568. godine, makar samo za molitvu brevijara. Daljnja povijest Zdravomarije označena je pojačanom obranom njezinog molitvenog karaktera nasuprot novovjercima, kao i postupno širenje započetih zagovornih molitava.

Stari uzorci teksta još su dugo egzistirali. U dominikanskom brevijaru još uvijek nedostaje taj zagovorni dio molitve. Koncil u Besankonu 1571., sveti Petar Kanizije, drugo izdanje kartuzijanskog brevijara iz 1587. godine i drugi svršavaju zagovorni dio molitve sa „*peccatoribus. Amen*“, kao što je u Francuskoj bilo uobičajeno sve do početka 17. stoljeća. U Bayernu se molio sve do prije sto godina dodatak „*Isus Krist*“ i to je tek opozvano po dekretu Kongregacije za bogoslužje.

Godinu dana prije svoje smrti, 1273., sv. Toma Akvinski svom predanošću se posvetio poučavanju vjerničkog puka. U tom poučavanju izlagao je i Anđeoski pozdrav. To je činio ne samo na latinskom, nego također i na talijanskom jeziku. Sačuvan je samo latinski tekst, koji još bolje pomaže razumjeti Tominu misao.

Kao i mnogi teolozi 13. stoljeća, tako je i Toma držao da je sveta Djevica začeta s istočnim grijehom a od njega oslobođena u utrobi svoje majke. Zato se na ona dva mjesta gdje svetac objašnjava Anđeoski pozdrav i koristi takve misli išlo se usklađivanje njegove nauke sa stavovima službene Crkve, tj. jasno naučavanje Bezgrješnog začeca Presvete Djevice.

VRJEDNOVANJE ZDRAVOMARIJO

U svojoj raspravi o Marijinu štovanju reče sv. Grignon von Monfort za Anđeoski pozdrav sljedeće: „Malo kršćana, također među prosvjećenijima, znaju vrijednost, zasluge, uzvišenost i nužnost Zdravo Marije. Zdravo Marijo je najljepša molitva nakon Očenaša. To je najljepši pozdrav koji možemo izručiti Mariji, jer to je oznaka časti kojom ju je Presveto Trojstvo oslovilo kako bi zadobilo njezino srce. Od predivnih tajni ispunjenih tolikom čašću njezino je srce bilo tako dirnuto da je ona, makar u dubokoj poniznosti, dala svoj pristanak utjelovljenju Sina Božjega. Zato ovim pozdravom, ako ga izričemo kako se to priliči, nepogrješivo zadobivamo njezino srce: pažljivo, s poštovanjem i ponizno.“ Tomu se može dodati: i s razumom; ako se potrudimo najboljim snagama shvatiti dublji smisao izgovorenih riječi. Upravo izla-

THOMAS VON AQUIN

DAS
AVE
MARIA

mit einer Einleitung von P. Tibor Gallus SJ

Im Anhang:
JESUS und das BITTGEBETÜbertragung des lateinischen Textes
von P. Paul Sinz, SOCist.

Illustrationen von akad. Maler Prof. Karl Engel, Wien

Herausgegeben vom INSTITUTUM MARIANUM
in RegensburgImprimatur Regensburg, 7. 12. 1971
(Hofmann) Gen. Vik.

Druck und Verlag: Josef Kral, 8423 Abensberg

ganje sv. Tome koje stoji pred nama može nam u tome puno pomoći.

P. Tibor Gallus SJ
Regensburg, Na blagdan Bezgrješnog
Začeca, 1970.

PREGOVOR

1. *Anđeoski pozdrav* sastoji se od tri dijela. Prvi od njih ima *anđela* za sastavljača i glasi: „Zdravo! Ti si puna milosti, Gospodin je s tobom, ti si blagoslovljena među ženama“ (Lk 1,28). Drugi dio potječe od Elizabete, majke Ivana Krstitelja, i to su riječi: „Blagoslovljen plod utrobe tvoje.“ Treći dio, ime *Marijino*, uvela je Crkva. Jer anđeo nije rekao: „Zdravo, Marijo!“, nego: „Zdravo, puna milosti...“ Svakako se može dovesti u sklad ime „Marija“ s riječima anđela, kako će kasnije biti i pokazano u ovom tumačenju.

„ZDRAVO“

2. Najprije treba primijetiti da je već od starine bio velik događaj kada bi se nekomu ukazao anđeo. I tada se jasno očituje da čovjek s puno hvale daje slavu anđelu. Pismo tako donosi i slavno uzdiže Abrahama koji je pogostio anđela i njemu iskazao poštovanje. Ali da jedan anđeo poklekne pred jednim čovjekom - to je bilo nečuveno - sve do trenutka kada je anđeo (Gabrijel) pozdravio Blaženu Djevicu i pun poćitanja

izgovorio „Zdravo“.

3. Svoje utemeljenje ta vjekovna redovita praksa da čovjek iskazuje čast anđelu a ne anđeo čovjeku ima u činjenici da anđeli stoje na višem stupnju od ljudi. I to u trostrukom pogledu.

Prvo, u pogledu na *dostojanstvo* anđela. Jer anđeo je duhovne naravi. Ne kaže li psalmist: „On stvori svoje anđele kao duhove“ (Ps 103, 4). Jer čovjek je prolazne naravi. Također Abraham govori o tome: „Ja se evo usuđujem govoriti mojemu Gospodinu (jednom anđelu). Ja, prah i pepeo!“ (Post 18,27). Ne priliči se dakle, da jedno duhovno neprolazno stvorenje iskazuje čast jednom prolaznom, tj. čovjeku.

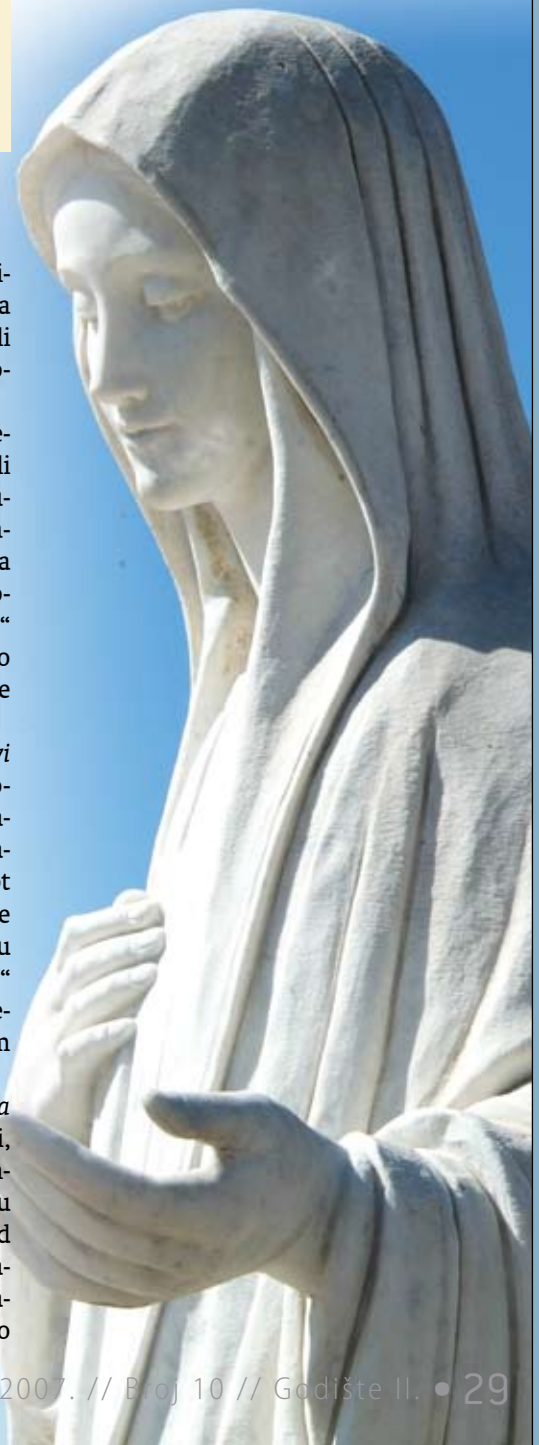
Drugo, s obzirom na njegov *povjerljivi odnos s Bogom*. Time što stoji pred prijestoljem Božjim, anđeo je njegov prisani prijatelj. „Tisuću tisuća služahu njemu, mirijade stajahu pred njim“ (Dan 7,10). Nasuprot tomu, čovjek je onaj koji stoji vani, on se po grijehu udaljio od Boga, kao što stoji u psalmu: „Ja sam odletio daleko od tebe“ (Ps 54,8). Tako se pokazuje da čovjek treba iskazivati štovanje anđelu kao prisnom prijatelju Kralja.

Treće, što je anđeo u *obilju i punoći svjetla svoje božanske milosti* viši u rang. Anđeli, naime, imaju više udjela na samom božanskom svjetlu. Tako Job pita: „Zar se njemu čete izbrojiti mogu i svjetlo njegovo nad kim ne izlazi?“ (Job 25,3). Stoga je ukazanje anđela obasjano svjetlom. I ljudi imaju izvjestan udio u svjetlu milosti, ali samo

mali i to kao zatamnjeno.

4. Ne čini se primjerenim da anđeo jednom čovjeku iskazuje štovanje; našao se jedan nositelj ljudske naravi, koji i u ovim trima pogledima nadilazi anđele.

To je bio slučaj Blažene Djevice. I da bi pokazao da ona nadilazi anđele u sva tri pogleda, on joj je želio iskazati štovanje. Zato joj govori: „Ave! Zdravo!“

Stopama mira

Zahvala

PRED TOBOM STADOH

Jednoga dana, Kraljice Mira, izabrala si ta brda, jednako kao i ovo siromašno mjesto, kraj i ljude, jasno ti je zbog čega, meni je teško dovinuti se, ali znam da izabrala si i smjerne hodočasnike, one koji se neprestance na tvom izvoru napajaju, šireći glas o bistrini, dubini i pitkosti tvoje riječi.

Zajedno s tobom stali smo pred svoga Boga, predstavila si nas po imenu, govorila lijepo o nama, gledali smo u te zahvaljujući ti na takvim riječima, stvarno nismo znali da toliko dobra imamo u sebi, klikitali smo od radosti, nanovo se prepoznavali.

Znam, sve ima svoje trajanje, ta na zemlji smo, sve se mora jednoga dana prekriti u novo postojanje, hoćemo li i hoću li to znati, pitam se tiho sada, dok vozila prolaze bučno i negdje se glazba čuje.

Stadoh, Bože, pred tobom, u svome siromaštvu, k tome dodaj pregršt izgubljenosti i sve je tu, ti me ojači, pruži mi ruku, pljesnu me po ramenima, onako prijateljski, kao nakon zajedničkih bitki.

Upaljena sam svijeća što drhti na vjetru i ne gasi se, tvoj sam učenik u ova današnja samodopadna vremena, ja sam... ono dijete što polagano odlazi u budućnost, znajući da ga ti čekaš kao roditelj u smiraj dana.

Šapnuo sam ti sve svoje promašaje, zaboravi ih, to su samo ožiljci s dalekih, prašnjavih putova, školjka sam, a ti si biser, otvaram se polagano, imalo je smisla ići unatoč svim olujama,

dizati se kada je umor teško nalijegao na kosti.

Lješka se more svijeta, tvoji učenici nastupaju smjelo, želim biti među njima, nositi tvoju zastavu,

korak po korak približavati se vječnosti blagoj.

Miljenko Stojić

NE BOJ SE,
EBJATARE!

fra Iko Skoko

Kralj Šaul, nakon što ga je obuzeo zao duh, nastojao je pogubiti Davida. Dao je nalog svojim podređenima da ga pronađu i to učine. Davida je spasila Mikala, zatim i Samuel i Jonatan.

Nakon sklopljenog saveza s Jonatanom otišao je u Nob svećeniku Ahimeleku, sinu Ahitubovu. Svećenik Ahimelek nije imao običnog kruha da nahrani Davida i njegovu pratnju pa im je dao svetog kruha. Taj kruh mogli su jesti samo svećenici (Mk 2, 26) Ahimelek je dao Davidu i mač Filistejca Golijata, koji se nalazio kod njega. No, sve je to vidio Šaulov sluga Doeg Edomac koji je poslije sve što je vidio prenio Šaulu. Šaul je odmah poslao svoje vojnike da dovedu svećenika Ahimeleka i svu njegovu obitelj i sve svećenike iz Noba. Nakon kratkog razgovora s njima Šaul zapovjedi da se poubijaju svi svećenici iz Noba i sve njihovo. Stražari odbiše izvršiti kraljevu zapovijed pa kralj Šaul naredi Doegu Edomcu, koji je prijavio svećenike, da ih on sam poubija. On pogubi osamdeset i pet svećenika, zatim uništi cijeli njihov grad. Spasio se samo Ebjatar (Abjatar), sin Ahimele-

kov. Ebjatar je pobjegao Davidu. Kad mu je ispričao što se dogodilo, David reče: "Ja sam već onoga dana kad ondje bijaše Doeg Edomac znao da će on zacijelo javiti to Šaulu! Ja sam kriv za živote tvoga očinskog doma. Ostani kod mene, ne boj se: tko bude tražio tvoj život, tražit će moj. Kod mene ćeš biti dobro čuvan." (1 Sam 22, 22).

Ebjatar je bio svećenik u vrijeme Davidova kraljevanja. Sa Sadokom vratio je Kovčeg Božji u Jeruzalem. Ebjatar je bio na strani Adonije kad je ovaj htio biti nasljednik Davidov, zato ga je Salamon, kad je postao kraljem, otpustio iz službe, ali mu je poštedio život: „Idi u Anatot na svoj posjed. Zaslužio si smrt, ali te neću pogubiti danas, jer si nosio Jahvin Kovčeg pred ocem mojim Davidom i podijelio si sve patnje s mojim ocem” (1 Kr 2, 26-27).

Ljudi se uvijek dijele u različite skupine kako bi stekli moć. Teško je ostati sam izvan skupina. Samoća donosi poseban križ. No, taj križ je lakše nositi jer je osmišljeniji, nego poraz koji proizlazi iz gubitka skupine.

PORUKA SRCA SRCU

Koliko se danas čovječanstvo trudi osvojiti tuđu naklonost! Ljudi se služe raznovrsnim sredstvima kako bi došli do drugih osoba i tako im prenijeli svoju poruku, mišljenje, osjećaje i svoj stav. U toj komunikacijskoj zadaći društvo se, nažalost, služi i nedopustivim sredstvima. Svjedoci smo apsurdna da skupine ljudi, naroda ili, još više, država, drugima naviještaju mir, slobodu, blagostanje - oružjem, ekonomskim izrabljivanjem, nepravednim zakonima i nijekanjem prava drugoga da bude priznat u jednakom ljudskom dostojanstvu. U takvom metežu žrtve su svi. Tu nema pobjednika jer se gazi najvrjednije u čovjeku - njegovo pravo na život i slobodu koju mu je Bog dao.

Promatrajući Međugorje i Gospina ukazanja, u tom kontekstu dobro je promotriti kakva sredstva bira Gospa u prenošenju poruke Neba čovječanstvu. Sam Gospin dolazak među ljude, svoju djecu, iskorak je iz logike ljudskih razmišljanja i postupaka. Gospa, sada u Međugorju, a prije u drugim mjestima ukazanja, prilazi čovjeku majčinski - s ljubavlju. Majci nije nakana dijete zarobiti, zaposjesti svojom porukom i poticajima. Ona ga poziva na svojevolumno i radosno življenje Isusove poruke. Porukom nikada ne želi ljudima ovladati, nego poziva da sami izaberu svoj put. Tako Gospa, zapravo, samo sažimlje Isusov govor o slobodnom nasljedovanju njegova puta. Svojim majčinskim govorom Gospa prenosi poruku srca našem srcu. To najbolje svjedoči Gospin izbor da nas u svakoj poruci naziva dječicom.

Gospin govor u Međugorju prepoznala su i čula brojna srca diljem svijeta. Ljudi su

osjetili ljubav koja ih poziva na ljubljenje Boga i bližnjega. Zato je Međugorje mjesto u kojem se vjernik osjeća slobodan, prihvaćen i još više voljen. No, tu vjernik, hodočasnik ne smije stati. Naime, dužni smo istim putem, istim načinom i s jednakom nakanom širiti poruku srca drugim srcima. U tom našem naviještanju, vođeni Božjim primjerom, ne smijemo niti jednoga trenutka biti nasilni, nametljivi, napadni. Ambijent Međugorja nam ne dopušta nikakvu avanturu prisile kako bi drugi vjerovali moje vjerovanje, ili pod svaku cijenu prihvatili Gospinu poruku koja je meni odzvonila u ušima i približila me Isusu. Ako nama, grješnim ljudima, Bog po Mariji pristupa s toliko srca i ljubavi, odakle onda nama pravo biti drukčiji u susretu sa svojom braćom i sestrama. Neka i naše srce drugima šalje samo poruku srca i ljubavi.

fra Mario Knežević

POZDRAV BLAŽENOJ DJEVICI

Sv. Franjo Asiški (1182.-1226.)

Zdravo, sveta Gospodarice,
presveta Kraljice,
Roditeljko Božja, Marijo,
koja si vječno Djevica,
izabrana od presvetoga Oca nebeskoga.

Tebe je posvetio
s presvetim Sinom ljubljenim
i Duhom Braniteljem.

U tebi je bila i jest
sva punina milosti
i svako dobro.

Zdravo, dvoru njegov!

Zdravo, šatore njegov!

Zdravo, dome njegov!

Zdravo, svečano ruho njegov!

Zdravo, Službenice njegova!

Zdravo, Majko njegova!

I vi sve svete kreposti,
koje ste po milosti

i rasvjetljenju Svetoga Duha

ulivene u srca vjernika,

da od nevjernika učinite ljude vjerne Bogu!

HEROLDSBACH - PROSUZIO KIP BLAŽENE DJEVICE MARIJE

fra Karlo Lovrić

Stotinjak hodočasnika koji su se 12. veljače 2007. okupili na mjesečnu molitvu (molitveno bdijenje s 12. na 13. veljače!) u Heroldsbachu, u biskupiji Bamberg (Njemačka), bili su svjedocima neobičnog događaja: Vidjeli su kako u hodočasničkoj kući plače veliki kip Kraljice ruža. Suze su tekle niz Marijino lice i niz bradu se slijevale na njezinu haljinu. Očni kapci su se crvenjeli kao u čovjeka koji je dugo plakao. Suze je primijetio najprije jedan skromni mladić koji je običavao navečer svirati orgulje u toj kući.

KAKO JE POČELO?

Šesnaest djevojčica iz Heroldsbacha tvrdilo je da im se kroz tri godine, od listopada 1949. do 1952. godine ukazivala Gospa. Blažena Djevica Marija se ukazivala Kuni Schleicher, Greti Gügel, Eriki Müller, Marie Heimann od 9. listopada 1949. Imale su 10 i 11 godina. Poslije im se pridružiše Betty Büttner, Antonie Saam, Irma Mehl. Postupno su se u ukazanja uključivali i odrasli (oko 300 osoba). Osmoga prosinca 1949. - na blagdan Bezgrješnog Začeca Blažene Djevice Marije - 10 000 ljudi doživjelo je svjetlosni fenomen sa suncem.

PRVA UKAZANJA U LISTOPADU 1949.

Četvero djece skupljalo je raznolike šarolike listove u šumi. Najedanput ponad brezove šumice ugledaše natpis, otprilike pola metra visok: IHS. Nakon kratkog vremena na istom mjestu pojavi se u bijeloj odjevena gospođa (poput č. sestre); djeca su uvjereni da je to Majka Božja.

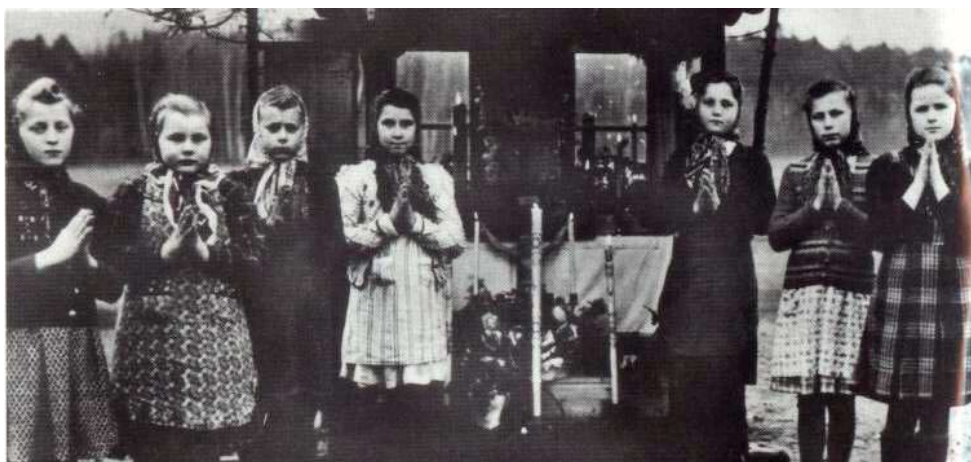
Četiri dana poslije djeca su opet na brežuljku. Nasuprot im je stajala ista prilika. Djeca pitaju: Koja je tvoja želja? I dobiju odgovor (nije jasno čuje li se izvana ili iznutra, opisuju jedna djevojčica, riječi moraš sam tražiti): *Ljudi trebaju postojano moliti.* Nakon tih riječi Gospa ih je blagosloвила i otišla.

Osam dana poslije Gospa se opet ukazuje. Na traženje duhovnika g. Johannes M. Heera djeca je pitaju: Draga Gospe, što te sprječava da nam se približiš? Na to slijedi odgovor: *«Došla sam još jednom pozvati sve ljude na molitvu i pokoru. Ljudi trebaju postojano moliti.»* Tih dana dnevno je već dolazilo više tisuća ljudi na ukazanja. Organizirani su posebni vlakovi, a jednoga dana bilo je čak 60 000 posjetitelja.

Župnik Walz zamolio je djecu da postave sljedeće pitanje: Draga Gospe, jesi li ti uznesena sa svojim tijelom u nebo?, na što su dobili odgovor: *Da, ali sam ostala mala službenica.*

VELIKA IGRA SUNCA 8. PROSINCA 1949.

Župnik iz Heroldsbacha Johannes Gailer izvještuje: "8. prosinca 1949. bilo je oko 8 000 ljudi. Vodio sam procesiju. Najedanput nastade zamor. Što se dogodilo?"

Vidioci iz Heroldsbacha

Išao sam do brezove šume i tamo obavljao jednu pobožnost. Tada su ljudi uzvikivali: *Župniče, stani i pogledaj što se zbiva!* Sunce je sišlo k nama i snažno je iskrilo. Unutra sam vidio 20 centimetara široki vijenac od ruža. Antoine Saam u Suncu je vidjela Majku Božju s Djetetom. Bili smo nas petorica svećenika. Ovo ću svjedočiti dok budem živ. Sunce je sijalo od pola do tri četvrt sata. Sunce je k nama sišlo na četiri metra visine. Taj se fenomen vidio u okruženju od 45 km. Obratili smo se meteorološkoj postaji i dobili obavijest da je 8. prosinca 1949. bilo posvuda oblačno, kao i u Heroldsbachu do 15.15 sati, kada je započelo čudo sa suncem. Upravo zbog toga i jest čudo, jer se ne može objasniti prirodnom putem."

Poslije su sve vidjelice u župnoj kući potvrdile da su vidjele Gospu u suncu kad se okretalo i kad se spuštalo. Na pitanje koje su djeca na nagovor župnika Walza postavili Gospi - je li ovo bio znak istinitosti? - odgovor je glasio: *To sam učinila jer su mnogi još nevjerni pa da i oni vjeruju.*

BOŽIČNA VIĐENJA 1949.

Na Božić 1949. u 18 sati na mjestu ukazanja okupilo se više od 4 000 hodočasnika. Iznad brezove šume najprije se pojavila Gospa s djetetom i rekla: *Ljudi moraju činiti više pokore i postojanije moliti, u božićno vrijeme častiti Svetu Obitelj, svaki dan moliti krunicu i uz to jednu*

pobožnost Srcu Marijinu. Nakon toga slijedi uzbuđenje: Jedna djevojčica viče da vidi jaslice s djetetom, a pokraj su Marija i Josip. Druga djeca to posvjedočiše. Viđenje je trajalo do 19 sati.

DALJNJA UKAZANJA U PROLJEĆE 1950.

Hodočasničko mnoštvo raste. Na tisuće je ljudi dnevno dolazilo moliti. Ukazanja su u nejednakim razmacima i s kratkim porukama.

Uvijek iznova Gospa djeci pruža ruke, tako da je oni ne samo vide i čuju, nego i osjećaju. Dana 9. veljače 1950. bilo im je dopušteno vidjeti Nebo i u njemu Presveto Trojstvo. Djeca su o tome rekla: *To je nešto najljepše što smo vidjeli u životu. Najradije bismo odmah pošli u Nebo.*

VIĐENJE O ZLOUPORABI ATOMSKE SNAGE U SVIBNJU 1950.

Jedna odrasla osoba vidjela je veliku paukovu mrežu koja se širila kroz cijeli svemir. U njezinu središtu bio je metalni svjetlucajući pauk. Žena je čula glas: Ova se mreža ne smije dodirnuti. Dodirne li je tko, raspast će se. Čim se pauk pokrenuo, čula sam strašnu buku, zemlja se razdvajala a u pukotinama zemlje nestajale su kuće. Čula sam veliki jauk ljudi koje je zemlja progutala. Mnogi su mrtvi ležali na cesti i njih su na zaprežnim kolima sklanjali u stranu. Automobila i zrakoplova nije više bilo, ni umjetnog svjetla...

UKAZANJA I PORUKE DO JESENI 1950.

Iz ukazanja i poruka od svibnja do listopada samo nekoliko primjera: *Narod nije učinio ono, za što sam molila. Trebali su činiti pokoru, a nisu činili. Samo Spasitelj može zaustaviti katastrofu ako veći dio vjernika obeća činiti pokoru. Doći će velika nesreća i velika glad. Donesite sutra svijeće i žigice i ja ću ih blagosloviti.*

U više ukazanja Gospa je gorko plakala. Na upit vidjelaca zašto tako plače, Gospa je šutjela. 26. rujna vidioce uči ovu molitvu: *Marijo, daj nam biti pod tvojim plaštem. To je kuća gdje ne možemo propasti.*

PRVA OBLJETNICA UKAZANJA

Na prvu obljetnicu Marija se ukazuje i kaže: *Draga djeco, molite, molite, molite!*

Nakon toga djeca napuštaju brežuljak i odlaze u crkvu. U crkvi se Gospa pojavljuje u Lurdskoj pećini, blagoslova nazočne i iščekava u smjeru brežuljka ukazanja. Uvečer su djevojčice imale još jedno ukazanje u crkvi. Marija im je rekla: *Ne ću vas ostaviti, ne budite žalosni. Ja sam s vama.* I opet se uputi u smjeru brežuljka. Poslije Marije ukazao im se Isus. Od njih traži da mu budu vjerni.

U crkvi se molilo cijelu tu noć. Ukazuje se i Dijete Isus i traži od vidjelaca da i sutra dođu na brežuljak. Idućeg dana došle su dvije vidjelice. Ukazala im se Marija s Isusom i zahtijeva da opet dođu.

MARIJINA UKAZANJA

U noći na 1. studenoga 1950., dan objavljivanja dogme o Gospinu uznesenju na nebo, Marija se ukazuje s crnom krunicom pred 300 odraslih.

UKAZANJE MARIJINO S MNOGIM SVETIMA**13. OŽUJKA 1951.**

Na brdu se okupilo veliko mnoštvo. Ukazala se Marija s Isusom i mnogi sveti - najprije Presveto Trojstvo iznad brezove šume, onda sveti Franjo Asiški i konačno, na glasu svetosti 3. travnja 1936. preminuli Baron K. F. (koji je u nekim svojim viđenjima najavio velike stvari). Sveti su djecu pozdravili stiskom ruke ili blagoslovom. Potom su se pojavili sv. Alojzije, sv. Stanislav Kostka, sv. Janja, sv. Mala Terezija i sv. Marija Goretti. Kada su djeca pitala što to znači, čula su odgovor: *Da vaše ruke ne učine ništa nečisto. Vi trebate čvrsto gledati u oči Isusu Kristu i Majci Božjoj i svecima, tako da nemate radosti u nečistom gledanju. Ne smijete nikada popusti porivima, jer će jednoga dana sud doći i sve će se očitovati, Dobro i Zlo. Nebo se spustilo na Zemlju, ali će se brzo zatvoriti.*

NEKOLIKO DOJMLJIVIH UKAZANJA U 1951. GODINI

6. svibnja 1951. Gospa se ukazuje u svom velikom plavom ogrtaču i traži da se nazočni sklone pod njezin ogrtač.

13. lipnja 1951. ukazuje se okrvavljeni Raspeti Spasitelj i najavljuje početak strašne borbe.

Ista žena koja je imala viđenje s paukom, u svibnju 1950. iznad brezove šume vidjela je veliki križ u neiz-

Četvero djece skupljalo je raznolike šarolike listove u šumi. Najedanput ponad brezove šumice ugledaše natpis, otprilike pola metra visok: J S H. Nakon kratkog vremena na istom mjestu pojavi se u bijelo odjevena gospođa (poput č. sestre); djeca su uvjereni da je to Majka Božja.

mjernom svjetlu. Tijelo Raspetoga bilo je obasuto rana. Trnova kruna pritiskala mu je glavu, a očni kapak proboden trnom. Iz rane na boku izlazio je snop svjetlosti. Iz rana na nogama tekla je krv u čistilište na okrepju siromašnih duša.

TREĆA OBLJETNICA UKAZANJA 9. LISTOPADA 1952.

U međuvremenu je sagrađena kapelica i u njoj postavljeno veliko raspelo. Vidjelica M. W. vidjela je Božje prijestolje i 12-godišnjeg Isusa pred njim koji je s hodočasnicima duhovno slavio svetu Misu. Kad su došli na pričest, posvećena hostija je zračila i Isus je lebdio na jednom svjetlosnom putu na mjestu ukazanja, a iz hostije su lebdjele mnoge male hostije s njime, tako da je svatko od nazočnih primio jednu. Nakon toga je Isus zapovjedio da se hostija odnese i onima koji nisu bili nazočni, a povezani su u vjeri. Mnoštvo anđela pratilo je slavlje, naročito kod završne zahvale, gdje su s Božjeg prijestolja čuli riječi: *Vaše molitve prodiru kroz nebo... Još su mnogi tamni oblaci nad svijetom. Molite, molite, molite mnogo!*

Tada se kod Božjeg prijestola ukazala Gospa kao Kraljica s krunom i žezlom, također na zlatnom prijestolu. Nosila je bijeli ogrtač i imala na sebi brokatni mantil potkan nebeskim plavetnilom.

POSLEDNJE UKAZANJE 31. LISTOPADA 1952.

Djeca su se od 9. listopada u pojedinačnim ukazanjima pripremala za oproštaj, a 31. listopada u 15 sati na brežuljku se okupilo mnogo svijeta. Gospa se pojavila s Djetetom Isusom i rekla:

"Mi nismo došli činiti čudesa, nego ovdje pozvati na pokoru i molitvu.

Molite i dalje na ovom brdu, i kad se mi ne budemo ukazivali."

Kasnije su oni koji su htjeli mogli Isusu pružiti ruku, a navečer i Gospi koja je tu večer završila porukom:

Radujemo se mnogim hodočasnicima koji su se ovdje okupili. Draga djeco, dragi hodočasnici, preostalo je samo nekoliko sati do večeri. Morate se pomiriti s činjenicom da smo mi danas posljednji put s vama. Vjerujte i dalje u našu pomoć; bit ćemo uz vas u velikoj nevolji.

Nakon toga ususret Mariji došlo je dvadeset anđela. Iznad brezove šume moglo se vidjeti sv. Tereziju od Djeteta Isusa, sv. Bernardicu, sv. Mariju Goretti i sv. Alojzija sa sv. Gemom Galgani, sv. Elizabetu Türinšku, sv. Ivana Nepomuka i sv. Antu Padovanskog i još mnoge druge čija imena nisu bila navedena. Pristizalo je sve više i više anđela obučenih u bijele, plave i crvene haljine, među njima mnogi koji su pjevali. S vidiocima su pjevali i hodočasnici. Na kraju je rekla sv. Terezija: *Radujemo se molitvi hodočasnika... Imajte povjerenja u nas i molite dalje... Opraštamo se od vas, ali se vidimo u nebu.*

U 23 sata Gospa se još jednom na brežuljku ukazala vidjelicama i rekla:

Pobjeda će biti naša! - Nije se poslušalo moje riječi i moga Sina ni ono što smo tražili za spasenje svijeta. Sada je prekasno da se čovječanstvo obrati. To je posljednji zov koji smo ovdje uputili. Molite mnogo za svećenike, da se bace na koljena i s vama mole. Meni i mome dragom Sinu svako dijete može pružiti ruku.

I ukazanje je iznenada prestalo. Pri tom se raširio golemi svijetloplavi ogrtač koji su anđeli stavili oko Gospe preko cijeloga brda. Iznutra je ogrtač bio crven kao krv, a izvana obrubljen debelim brokatnim resama - pravi kraljevski, zaštitni ogrtač koji je Gospa ostavila svijetu.

HEROLDSBACH - MJESTO MOLITVE

Bamberški biskup dr. Karl Koch ukazanjima nije pripisao nadnaravnost, ali ih nije ni osporio, budući da je 1. ožujka 1998. Heroldsbach proglasio **mjestom molitve**.

Ovo mjesto molitve posjetiteljima nudi zdravo čašćenje Blažene Djevice Marije.

POZIVA NA MOLITVU, MEDITACIJU I TIŠINU

Kapelica je otvorena dan i noć, slavi se sveta Misa na brdu, a Blažena Djeвица Marija časti se na njezine blagdane te svakog 13. u mjesecu i 9. listopada, eventualno s procesijom. Isto tako mogu se obavljati molitve koje je odobrila Crkva, kao što su psalmi, put križa, krunica Božanskog milosrđa...

Hodočasnicima je osigurano euharistijsko slavlje, te primanje drugih sakramenata kao i navještaj Božje Riječi.

GLAD I ŠPANJOLSKA BOLEST U PRVOM SVJETSKOM RATU

Rat je nešto daleko najgore što se može dogoditi jednom naraštaju. Kada uz ratne nevolje nadode još i glad - onda je to katastrofa. Upravo se to dogodilo za Prvoga svjetskog rata u čitavoj Hercegovini.

fra Robert Jolić

Suša, rat i glad

Mladići i mladi muševci pozvani su u vojsku, da se bore tko zna za čije interese po čitavoj Europi. Sela su ostala bez radne snage. Župnik međugorski fra Kažimir Bebek zapisao je u župnom ljetopisu: «Početkom prosinca 1914. u cijeloj Austro-Ugarskoj monarkiji pozvani su pod oružje svi sposobni od 24 – 36 godina. Iz ove župe obrano ih je 70, te su 12. prosinca svi u Mostaru obučeni u vojničko odijelo.» Župnik fra Ciprijan Brkić zabilježio je ratne 1916. godine da je iz župe «u vojsku otišlo 271». U biti su u župi ostali starci, žene i djeca. A onda je nastupila jedna od najtežih godina u povijesti Hercegovine: godina suše i katastrofalno lošeg uroda, 1917.

Župnik fra Anđeo Glavaš zapisao je u ljetopisu: «Preko svega ljeta suša bila, koju malo ko pamti: samo se je jedan put oko sv. Ante t. j. 14. VI 1917. po Međugorskoj župi navratila nebaš dobra (kiša, op. R. J.), ali odmah izah nje bura te mala je korist od nje bila.» Početkom prosinca 1917. župnik je stupio u akciju, da narod ne pomre od gladi: «Pošao sam u Bosnu i Slavoniju da vidim, moguli žita naći za narod koji je toga vremena skapavao od gladi i izvidio sam da se može naći žita. Zastupao me je (kroz to vrijeme u župi, op. R. J.) najprije Mnop. O. Provincijal David Nevistić a kasnije P. o. fra Toma Zubac. U ovoj godini dosta je ljudi umrlo od gladi.» Krajem 1917. ili početkom 1918. župnik piše: „Velika oskudica žita i drugih životnih namirnica u ovoj župi tare narod.“ Ako župnik ne nabavi i ne dotjera žita iz Slavonije i ako žito ne podijeli, stanovništvu „prieti strašni pomor“. U veljači 1918. fra Anđeo piše da je sa škol-

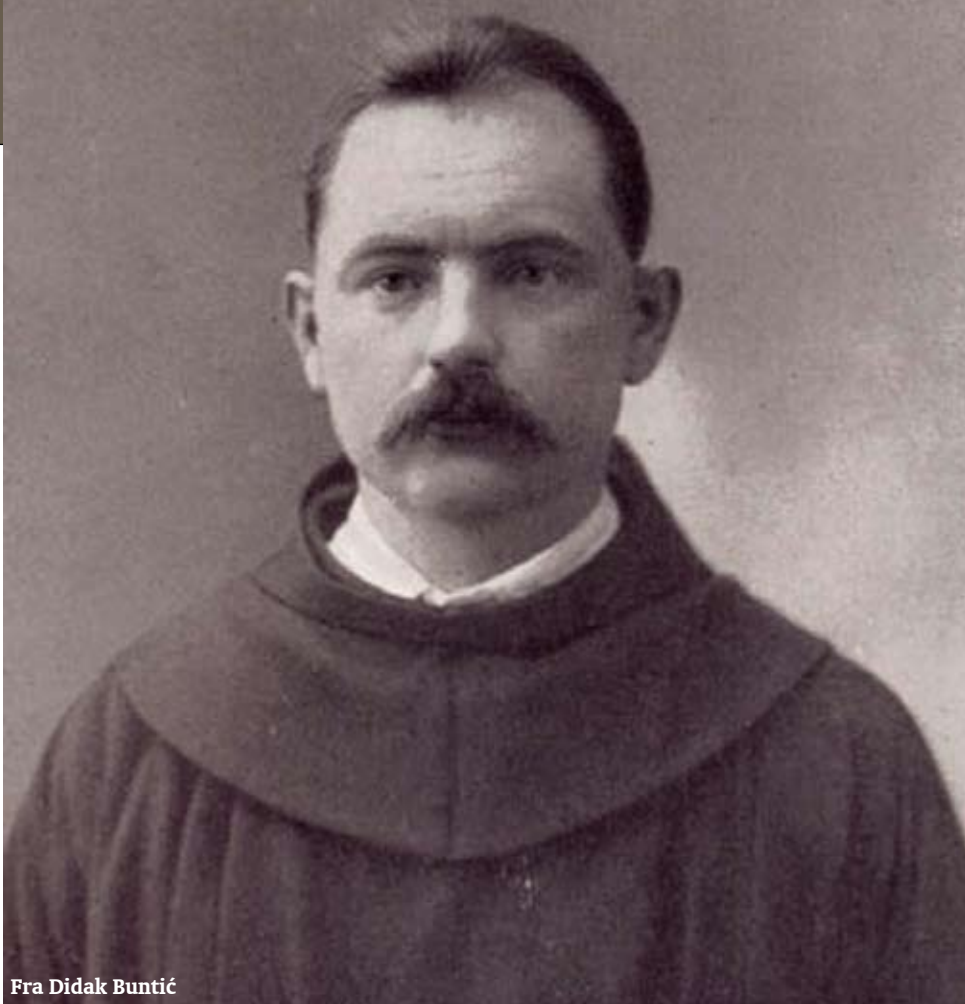
skim upraviteljem Bićanićem išao po žito te kupio dva vagona i to razdijelio narodu. «Ove godine bila je velika istina nezgoda za životne namirnice ali je puno lašnje bilo nego godine prošaste.»

Prema matici umrlih, u župi je od gladi umrlo 19 osoba: 15 u 1917., a 4 u 1918. godini. (Tako je, naime, zabilježio fra Andrija Nikić u svojoj knjizi *Godine gladi*, str. 30. Danas u župnom uredu nema matice umrlih 1913.-1926., pa je te podatke nemoguće provjeriti. Također je nepoznato gdje je nestala ta matica, ako je već postojala i ako ju je dr. Nikić koristio 1970-ih godina!?) U nekim drugim župama u Hercegovini broj umrlih od gladi bio je i znatno veći.

Spašavanje hercegovačke djece

U međuvremenu je akciju spašavanja hercegovačke djece započeo «otac Hercegovine» fra Didak Buntić, uz pomoć ostalih franjevac i dobroga svijeta u Slavoniji i Srijemu. Iz međugorske župe na taj je način spašeno preko pedesetero djece, barem koliko se da vidjeti iz sačuvanih popisa - a vjerojatno ih je bilo i više. Sačuvan je dokument pod imenom “Imenik mladeži spremljene na prehranu u Hrvatsku», sastavljen u Međugorju 25. rujna 1917. Potpisali su ga župnik fra Anđeo i školski upravitelj Bićanić. Na tom popisu nalaze se imena 47-ero djece, s osnovnim podacima. Iz Šurmanaca je bilo 7 djece, iz Bijakovića 6, iz Vionice 5, a iz Međugorja 29 djece. Dokument o njima donosi sljedeće podatke: ime i prezime, vjeru, dob, mjesto, ime oca (majke ili staratelja), zanimanje, razred. Budući da su sva djeca bila rimokatoličke vjere, a po zanimanju težaci, to ovdje ispuštam. Slijede ostali podatci:

1. Falak Frane – 11 godina - Šurmanci – Ilija – III. razred
2. Ostojić Mirko - 11 godina - Šurmanci – Nikola – III. razred
3. Falak Nikola – 15 godina - Šurmanci – Jure – II. razred
4. Jovanović Ivan – 11 godina - Šurmanci – Martin – II. razred
5. Jovanović Ilija – 15 godina - Šurmanci – Mate – III. razred
6. Dugandžić Stojan – 11 godina – Vionica – Janja – I. razred
7. Milićević Ivan – 14 godina – Vionica - Kata – II. razred
8. Markota Marijan – 14 godina – Vionica – Matija – I. razred
9. Jurković Križan – 11 godina - Bijakovići – Mara – II. razred
10. Jurković Pero – 11 godina - Bijakovići – Šima – III. razred
11. Bevanda Pero – 12 godina – Vionica – Mate – I. razred
12. Ostojić Božo – 11 godina – Bijakovići – Luca – III razred
13. Ostojić Luka – 8 godina – Bijakovići – Mate – I. razred
14. Ostojić Ruža – 13 godina – Bijakovići – Ilija (*staratelj?*) – ne pohađa školu
15. Lovrić Paško – 12 godina – Vionica – Jure – II. razred
16. Ostojić Milica – 9 godina – Bijakovići – Mara – I. razred
17. Ostojić Jozo – 15 godina – Bijakovići – Jela - ne pohađa školu
18. Vasilj Jozo – 11 godina – Međugorje – Križan – II. razred
19. Soldo Petar – 11 godina – Međugorje – Matija – II. razred
20. Vasilj Pero – 10 godina – Međugorje – Jozo – II. razred
21. Vasilj Luka – 14 godina – Međugorje – Ivan – III. razred
22. Vasilj Jozo – 12 godina – Međugorje – Šima – III. razred
23. Vasilj Šima – 10 godina – Međugorje – Iva - ne pohađa školu
24. Vasilj Kata – 10 godina – Međugorje – Jela Vasilj – II. razred
25. Vasilj Marko – 11 godina – Međugorje – Jure – ne pohađa školu
26. Buntić Pero – 11 godina – Međugorje – Mate – II. razred
27. Dragičević Frano – 10 godina – Međugorje – Jozo – III. razred
28. Vasilj Tomica – 13 godina – Međugorje – Anđa - ne pohađa školu
29. Dodig Grgo – 2,5 godine – Međugorje – Frano (?) – II. razred

Fra Didak Buntić

30. Dugandžić Niko – 8 godina – Međugorje – Iva - ne pohađa školu
 31. Smoljan Nikola – 9 godina – Međugorje – Mate – III. razred
 32. Smoljan Jozo – 12 godina – Međugorje – Mate – svršio IV. razred
 33. Dodig Ivan – 12 godina – Međugorje – Jure – svršio (?)
 34. Dragičević Marko – 10 godina – Međugorje – Andrija – II. razred
 35. Soldo Ivan – 11 godina – Međugorje – Bariša – II. razred
 36. Soldo Ruža – 9 godina – Međugorje – Ivan – I. razred
 37. Vasilj Nikola – 11 godina – Međugorje – Božo – III. razred
 38. Buntić Marko – 10 godina – Međugorje – Jozo - ne pohađa školu
 39. Jovanović Jakov – 10 godina – Šurmanci – Luka – I. razred
 40. Jovanović Jozo – 10 godina – Šurmanci – Miško – II. razred
 41. Šego Ivan – 12 godina – Međugorje – Ruža – III. razred (*naknadno prekrizhen upis!*)
 42. Vasilj Nikola – 12 godina – Međugorje – Jozo – II. razred
 43. Vasilj Šimun – 13 godina – Međugorje – Jozo - ne pohađa školu (*naknadno prekrizhen upis!*)
 44. Vasilj Jure – 13 godina – Međugorje – Mate – I. razred

45. Vidović Mato – 8 godina – Međugorje – Jozo – I. razred
 46. Vidović Frane – 8 godina – Međugorje – Pero - ne pohađa školu
 47. Buntić Marko – 15 godina – Međugorje – Jakov – II (*naknadno prekrizhen upis!*)
 48. Mandarić Boško 13 godina – Međugorje – Mate - ne pohađa školu

Boravak djece u Slavoniji i povratak kući

Fra Dominik Mandić zapisao je da je iz Međugorja u Slavoniju otišlo 43 djece, što znači da nisu svi s popisa pošli. Oni su putovali pješice u Čapljinu, odatle prispjeli vlakom u Mostar navečer 25. rujna 1917., a onda ujutro s ostalom djecom posebnim dječjim vlakom u Bosanski Brod. Vlak je Visoka zemaljska vlada iz Sarajeva besplatno stavila na raspolaganje. U petak 28. rujna ujutro djeca su iz Slavenskog Broda (most preko Save prešli su pješice) vlakom prevezena u Vinkovce, a odatle sutradan u tri skupine: za Rumu (96 djece), Irig (50 djece) i za Indiju (66 djece), među kojima i svi iz Međugorja. Djeću je na putovanju vodio fra D. Mandić.

I dugo nakon što je rat završio i nakon što je u Hercegovini prestala glad, neka su djeca još uvijek boravila kod svojih dobrih domaćina, osobito u Srijemu. Prema jednom popisu koji je načinio fra David Nevišić, međugorski župnik, 18. srpnja 1919. još je 13-ero djece rođene u župi Međugor-

je bilo na prehrani u Hrvatskoj. Iz popisa koji slijedi vidimo da nisu sva ta djeca upisana u popisu od 25. rujna 1917., što znači da je bilo djece koja su i nakon toga slana na prehranu u Slavoniju i Srijem. Slijedi popis 13-ero djece iz 1919. godine, s imenima njihovih udomitelja:

1. Šima kćer + Nikole Vasilja u Indiji kod Pavla Emingera
2. Kata kćer Joze Vasilja u Novom Gradu z. st. Stari Andrijevcu kod Mije Petrovića
3. Marko sin Ilije Eleza u Prnjavoru z.p. Andrijevcu kod Pave Jarića
4. Jozo sin Stipana Vasilja, Loljani z.p. Andrijevcu kod Franje Matijevića
5. Mijo sin Mate Vasilja, općina Svilaj Prnjavor z.p. Donji Andrijevcu kod Nikole Dorića
6. Luca kćer + Marka Jerkovića, Predanci z.p. Donji Andrijevcu kod Antuna Rebčića
7. Jozo sin + Mate Smoljana, Indija kod Jozipa Pospišila
8. Nikola sin + Mate Smoljana, Indija kod Konrada Pospišila
9. Ivan sin + Pere Arara, Brod slavonski, kod Stipe Šantovca, Trenkova ulica 5
10. Frano i Nikola sinovi Joze Dragičevića, Indija kod dekana-župnika Pavla Vlahovića
11. Luka sin Mate Ostojića, Ingjia Hotel prva štacija
12. Stojan + Ivana Dugandžića, Indija kod Sebastijana Thill-a
13. Martin Prskalo – Malo Cerno – Vinkovci? (pisano naknadno, s upitnikom)

Španjolska bolest

Kad je glad jenjala, pojavila se nova pošast, u čitavoj Europi: zarazna bolest nazvana «španjolka», «španjolica» ili «španjolska bolest» koja je nemilosrdno kosila sve pred sobom: staro i mlado, zdravo i bolesno... U Međugorju se pojavila u listopadu 1918. te u prvim mjesecima 1919. godine. O tome je župnik fra Anđeo Glavaš zapisao: «Od mje(se)ca listopada (1918.) pokazala se i u ovoj župi španjolska bolest, puno žrtava pade od ove bolesti kao što se vidi iz Matice umrlih.(...) Godina 1919. Odmah u početku ove godine razširi se ova španjolica u velike: te i mene složi u krevet, u komu sam bio jedan mjesec i pola. Zastupalo me je (sc. zamjenjivalo, op. R. J.) više misnika i to: Fra Karlo Grbavac, fra Viktor Nuić, fra Lujo Bubalo i fra Kosta Jukić. Od 12. marta sam mogao služiti župu bez pogibelji i služio sam sve dok nisam pošao sa župe» (krajem lipnja 1919., op. R. J.).

FRA JOZO VASILJ (1943. - 2007.)

U nedjelju, 16. rujna, u 9 sati i trideset minuta u Franjevačkom samostanu na Humcu od kljenuti srca umro je hercegovački franjevac, fra Jozo Vasilj. Fra Jozo je rođen 26. rujna 1943. u Međugorju. Franjevački habit obukao je na Humcu 1962., za svećenika zaređen 1969. Obnašao je, uz ostalo, službu provincijala Hercegovačke franjevačke provincije i Provincije Benedikta Afričkog u Kongu, bio kapelan u više hercegovačkih župa, misionar, magistar novaka, sveučilišni profesor u Zagrebu, Africi i Mostaru.

Fra Jozo je pokopan na Novom groblju na Humcu 18. rujna. Svetu Misu i sprovodne obrede, uz sudjelovanje 150 svećenika vodio je provincijal Hercegovačke franjevačke provincije fra Ivan Sesar. O fra Jozinoj omiljenosti u puku govori i nazočnost preko stotinu časnih sestara i nekoliko tisuća vjernika.

Na početku sv. Mise pročitana je sažalnica generalnog ministra Franjevačkog reda, a od fra Joze su se oprostili: U ime rodne župe Međugorje župnik fra Petar Vlašić, u ime Biskupijskog ordinarijata generalni vikar don Srećko Majić, u ime Hrvatske franjevačke provincije Sv. Ćirila i Metoda provincijal fra Željko Železnak, u ime Franjevačke provincije Bosne Srebrene provincijal fra Mijo Džolan, u ime Franjevačke provincije Benedikta Afričkog Damjan Izabel, fra Blago Brkić, koji je sa fra Jozom godinama bio misionar u Kongu, u ime Sveučilišta u Mostaru prof. dr. Slavica Juka, dekanica Filozofskog fakulteta, u ime kolega fra Zoran Senjak i u ime novaka fra Goran Azinović.

OPROŠTAJNI GOVOR PROVINCIJALA FRA IVANA SESARA

Draga naš fra Jozo, poštovani oci provincijali: fra Željko i fra Mijo, fra Jozo, fra Željko Toliću, fra Ivane i o. Jakove, poštovani oče don Srećko, generalni vikaru naše biskupije, braćo iz Provincije i drugih provincija, braćo u svećeništvu, poštovani studenti i profesori Sveučilišta u Mostaru, rodbino i prijatelji pokojnog fra Joze, braćo i sestre!

U nedjelju jutro našom Provincijom šokantno je odjeknula vijest: *Umro je fra Jozo Vasilj*. I u nevjerici i na priuipitivanja, opeptovano se čuo taj nemilosrdni odgovor: *Da, jutros je umro fra Jozo!* Njegovo srce, koje se nesebično razdavalo za druge, prestalo je kucati.

S nevjericom u tu vijest stižu tuga, bol, nemirenje i, onaj ljudski, upit: Zašto baš sada?!

Zašto baš u 64. godini života, kad je prema ljudskom računanju još dugo mogao živjeti?

Zašto si ga pozvao baš sada, Bože, kad je tog istog nedjeljnog jutra izgledao tako svjež i dobro raspoložen, kada je s drugom braćom iz humačkog samostana pošao u crkvu ispovijedati, pričešćivati, bio s njima na doručku, pripremao se za sv. Misu u 11 sati?

Zašto si baš sada, Bože, pozvao njega, kada je imao toliko još neostvarenih planova i neispunjenih želja: još prije tri dana s tolikim zanosom i ljubavlju prema našoj najmlađoj braći razgovarali smo o školskom planu i programu za ovu generaciju novaka, s velikom radošću i zebnjom iščekivao je skori dolazak generalnog ministra Reda manje braće u našu Provinciju, rado vao se novim generacijama studenata na sveučilištu u Mostaru i za njih noćima i noćima spremao predavanja kako bi im ponudio uvijek nešto više. Svakome od njih pristupao je kao vlastitom djetetu i svakodnevno ponavljao kako ne smijemo žaliti truda kad su u pitanju mladi naraštaji jer su oni naša budućnost.

Zašto si, Bože, baš sada pozvao njega, koji je svojom franjevačkom jednostavnošću, svojom dobrotom i intelektualnom snagom obogaćivao sve i svakoga?

Na ove i tolike druge slične upite postoj samo jedan odgovor, a on glasi: Zato jer se onomu koji jedini određuje broj naših dana ovdje na zemlji svidjelo pozvati ga k sebi baš sada! Zato što Božje misli nisu naše misli, što Božji planovi nisu naši planovi.

Fra Jozo je svojim načinom života izrastao u instituciju. Nije bilo područja u našoj Zajednici gdje nije bilo njegovog duha, njegovog danonoćnog zalaganja.

Činio je to na sebi svojstven način. Svaki posao koji je obavljao bio je nošen na snažnim zamasma najdublje osjećaja prema tome što čini, velikoj ljubavi koja je tome činu stajala u temelju. I uvijek uz onaj njegov karakteristični osmijeh. Nikada nisi mogao vidjeti da mu je teško i naporno to što radi. Ne! Nadahnut evanđeljem i Franjinim primjerom, uvijek je jedva čekao drugoga učiniti sretnim - neovisno tko taj drugi bio i odakle dolazio. Bez iznimke je volio i prihvaćao svakog čovjeka.

Fra Jozo nikad nije bio pasivni promatrač, već odgovorni i aktivni sudionik i svjedok događanja oko njega. Nije se pre-

puštao slijepoj sudbini, već je uvijek vjerovao Gospodinu koji vodi konce povijesti i života, Crkve, našeg Reda, Provincije i svoga naroda.

Svojim pristupom povijesti naše Zajednice vrh svega stavljao je našu braću koji su svoju krv hrabro i odvažno prolili za Krst časni.

Sve je svoje znanje koristio kako bi istražio istinu o zadnjim časovima naše pomorene braće.

Vrlo dobro je znao da su ih pobili jer su u Boga vjerovali, jer su bili članovi Rimo-

katoličke Crkve i jer su nosili habit svetoga Franje, ali je želio tu istinu što više upotpuniti svjedočanstvima svjedoka i obznaniti je što široj javnosti.

Na sam spomen naše pobijene braće, dragi Jozo, tvoj bi osmijeh na licu orosile suze u očima. «Oni su naše neprocjenjivo blago», znao si tako često ponavljati.

Kao član provincijskog povjerenstva za pripremu kauze bio si neumoran.

Kao generalni pohoditelj Zagrebačke provincije s posebnom si pomnjom proboravio u samostanu u Krapini, moleći tamošnjeg gvardijana da ti dadne komadić žice kojom su partizani vezali našeg fra

Metoda, fra Darinka i bogoslova fra Julijana; poznato mi je da si ga također molio da ti dadne za našu Zajednicu koje zrnice, bobak s njihovih fratarskih krunica.

Ti si, fra Jozo, onaj fratar koji je u Čapljini dao uokviriti kočerske krvave daske na kojima je izdahnuo naš ubijeni fra Andrija Topić, i koje su sada na fratarskim grobovima u našoj crkvi na Širokom Brijegu.

Oni koji pokojnog fra Jozu bolje poznaju reći će da je takav od svojih sjemenišnih dana. Pun energije, volje, nesalomljivosti, želje za radom.

Nesebičan prema svakom čovjeku, posebno onom u potrebi. Uvijek spreman pomoći, uvijek dati prigodu drugomu da se do kraja ostvari ono što je zamišljeno. Pritom je sebe, kao istinski manji brat, smatrao nevažnim.

Dok je bio u Rimu na postdiplomskom studiju, njegove kolege, kada bi za nekoga željeli reći da je dobar, govorili su: *Dobar je k'o Jozo*.

U našoj Zajednici obnašao je mnoge dužnosti, od službe provincijala pa nadalje. I izvan naše Zajednice, u ime Reda, u ime Crkve također je obnašao velike i odgovorne dužnosti, od Afrike do Europe, od Mostara do Humca. Gdje god je bio, zavolio je ljude s kojima je radio, i ti su ljudi njega neodoljivo voljeli. Da je tomu tako svjedoči i vaša nazočnost u ovolikom broju danas ovdje.

Imao je izrazitu sposobnost pronaći i isticati ono pozitivno u čovjeku. Njegov blagi osmijeh i vedro lice nikoga nisu ostavljali ravnodušnim. Ljudi s kojima je bio željeli su ga za svoga suradnika, za svoga poglavara, za onoga koji bi u Zajednici predvodio poslove, planove, bio na njihovom čelu.

Ta želja braće kao da mu je bila onaj dodatni napor kojeg je uzimao na svoja već pretovarena pleća. I onda bi spajao dan s noći, imao malo počinka i malo ili nimalo odmora.

Od tolikih poslova koje je preuzeo i koji su ga danomice iscrpljivali nije imao kad misliti na sebe niti na svoje zdravlje. Srce koje se razdavalo i do kraja razdalo nije moglo više izdržati. Došao je neočekivani kraj.

I dok razmišljam o praznini koja ostaje za fra Jozinim odlaskom, prisjećam se antologijskih stihova našeg pjesnika:

Kad umre čovjek
zemlja postaje teža

i dublja
za jednu ranu
crnja za jednu jamu
i jedan zakucan kovčeg.
Kad umre čovjek svijet bi morao stati
i zadržati
težinom tuge
dubinom bola
u šutnji koja bi rastvorila vrata mrtvačnice
i podignula ploče grobova
kao umorne kapke iza besane noći.
Kad umre čovjek, umire dio svijeta
i zemlja postaje teža
iskusnija i ljudskija
i veća za jednu ranu
dublja za jednu jamu.

Ova je Hercegovačka franjevačka provincija nakon prerane fra Jozine smrti uistinu veća za jednu ranu. Ali ne samo naša Provincija, nego i mjesna Crkva, naš Red, i cijeli naš narod.

Rastanak s dragim nam fra Jozom ostavlja ranu koju može zacijeliti samo vjera u uskrsnuće.

U toj vjeri mi se danas opraštamo od dragoga nam pokojnika vjerujući da je njegova smrt samo prijelaz iz vremenitog u vječno, iz stanja vjerovanja u stanje gledanja Boga novim očima. Ili, kao što Pavao veli, u stanje onoga što oko nije vidjelo, uho nije čulo, a što je Gospodin pripremio onima koji ga ljube.

Dragi naš fra Jozo, oprosti nam svima ako si u našim očima ponekad bio neshvaćen jer si često išao ispred nas, mislio dalje od drugih, upravo kao onaj mitski Prometej, onaj koji unaprijed misli i novo smišlja. Otišao si ispred nas, ali tvoja djela i ljubav prema bratu čovjeku ostaju trajno u nama. Kao što zapisa pjesnik, *rasuo si sebe u mnoga srca i zato ćeš živjeti u bezbroj života*.

I dok se od tebe opraštam u ime Hercegovačke franjevačke provincije, kojoj si pripadao srcem i dušom, iskrenu sućut upućujem tvom bratu i tvojim sestrama, svojoj tvojoj rodbini i mnogobrojnim prijateljima.

Hvala ti za svako dobro koje si učinio za Crkvu, naš Red i Provinciju te kao sveučilišni profesor za naš narod i našu budućnost.

Neka ti trojedini Bog, u koga si vjerovao i komu si kao manji brat vjerno služio, bude vječna nagrada.

Počivao u miru Božjem!

MALI BRAT FRA JOZO VASILJ

Na jednom mjestu naš sveti Franjo opisuje koja bi svojstva, koje kvalitete morao imati jedan franjevac. Pa nabraja: "savršenu ljubav prema siromaštvu brata Bernarda; jednostavnost i čistoću srca brata Leona; ljubaznost brata Anđela; vedrinu, naravno ophođenje te pobožno izražavanje brata Maseja; duh zanesenosti i kontemplacije brata Egidija; ustrajnost u molitvi brata Rufina koji je i u snu molio; strpljivost brata Junipera; duhovnu i tjelesnu snagu brata Ivana; ljubav brata Ruđera; ljubav prema samoći brata Lucida", a onda poglavito poniznost i čistoću srca i pogleda.

fra Tomislav Pervan

Nabrajamo to na ovom mjestu kako bismo orisali lik jednoga suvremenog franjevca koji je iznenada otišao između nas. Naime, u franjevačkom samostanu na Humcu od srčane kljenuti preminuo je dr. fra Jozo Vasilj, aktualni odgojitelj franjevačkih novaka, profesor na Hrvatskom sveučilištu u Mostaru, predavač na Katehetsko-teološkom institutu pri mostarskom Hrvatskom sveučilištu. Rodio se u župi Međugorje u ratnoj 1943., pučku školu pohađao u Međugorju, osmoljetku u Čitluku, a gimnazijsko školovanje započeo u Zadru da bi završio ispitom zrelosti god. 1962. na humanističkoj gimnaziji 'Ruđer Bošković' u Dubrovniku. Te godine stupio u franjevački red, obukao habit na Humcu, odslužio vojni rok, a potom nastavio sa studijem filozofije i teologije u Visokom, Sarajevu i Schwazu (Austrija). Za svećenika zaređen god. 1969., djelovao potom kao kapelan u Čapljini, a onda od 1973. studirao sociologiju na Papinskom sveučilištu 'Gregoriana' u Rimu, gdje je doktorirao god. 1980.

Predavač na KBF-u u Zagrebu, na isusovačkom učilištu u Zagrebu, obavljao mnoge službe među redovničkim zajednicama u bivšoj državi, izabran za provincijala hercegovačkih franjevaca 1988. Od 1989. boravi u Africi gdje je predavao gotovo sve teološke predmete te pripojio franjevački skolastikat "Ivana XIII." papinskom sveučilištu Antonianumu u Rimu. Bio više godina rektor franjevačke bogoslovije u Kongu-Afrika, obnašao službu provincijskog vikara i provincijala u provinciji sv. Benedikta Afričkog. Iz Afrike se

vratio 2001., a od 2002. boravi u Mostaru te postaje profesorom na mostarskom Hrvatskom sveučilištu. Istodobno je i župni vikar u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru.

Pokopan je na Humcu 18. rujna, uz neprebrojivi broj svećenika, redovničkih osoba i vjernoga puka. Premda je relativno malo djelovao u rodnom kraju, onolika nazočnost vjernoga puka te redovničkih osoba i svećenika bijaše vanjski izričaj zahvalnosti i poštovanja prema toj jedinstvenoj pojavi među hercegovačkim franjevcima. Duboko se usjekao svojom pojavom u biće ovoga naroda.

Kao njegov subrat i kolega od davne 1964. slobodno mogu reći kako je upravo fra Jozo posjedovao sve one gornje vrline u svojoj osobi koje sveti otac Franjo navodi da bi ih morao posjedovati mali brat. Fra Jozo je istinski bio mali brat, oličenje bogoljublja i čovjekoljublja. Teško će biti nadoknaditi taj gubitak, ali smo Gospodinu zahvalni što smo ga imali, što ga je Red imao u našem vremenu.

Živio je do kraja za Boga i za čovjeka. Služiti čovjeku za njega bijaše isto što i služiti Bogu. Dobrotom je osvajao, jednostavnošću izazivao udivljenje, u samoprijegoru i žrtvi za druge bio nenadmašiv. Istinski franjevački lik u današnjem vremenu, utjelovljenje *maloga brata* kakva je zamišljao serafski utemeljitelj sveti Franjo. Otišao je između nas iznenada, u naponu muževne i stvaralačke snage, plodan dobrim i svetim djelima. Za njega se može slobodno reći da je živio i proživio tri života u svome životu žrtve, ne-sebičnosti, izgaranja za Boga i čovjeka.

Kako je rodom iz međugorske župe uvijek mu je bilo duboko na srce sve vezano uz Gospu ovdje. Mariju je djetinjte štovao još kao sjemeništarac, ljubav prema Gospi ga je uvijek resila. Imao je ključ za svako srce jer je svakome čovjeku pristupao kao Božjem stvorenju, u svakome je gledao i vidio otisak Božje ljepote i dobrote. Ako se veli da je sv. Franjo ukrotio *Gubijskog vuka*, možemo reći da je pok. fra Jozo znao razoružati svojom pojavom tolike afričke drumske razbojнике. Ne zaboravimo, živio je u veoma trusnom području nekadašnje Katange, na granici prema Ruandi i Burundiju. A znamo kakav se genocid dogodio ondje prije trinaest godina. Znao je često kao poglavlar izložiti i svoj život da bi spasio braću fratere i ljude od afričke plemenske mržnje i osvete. *Nitko nema veće ljubavi od ove: Položiti život svoj za braću svoju!* kaže Isus u oproštajnom govoru učenicima.

Imao je ključ za svakoga čovjeka, svako ljudsko srce. Pristupao svakomu s ljubavlju, ljubavlju i neposrednošću osvajao, za njega nije bilo nerješivih zadataka. Po prirodi obdaren matematičkim talentom bio je u duši analitičar koji je u svemu otkrivao značajku dobra i ljubavi. I zato je u životu uspijevao, posvuda požnjeo blagoslov i uspjeh.

Fra Jozo je u svome životu i stjecanju mudrosti spojio franjevačku znanost križa sa znanjem ovoga svijeta, studij s pomazanjem Duha Svetoga, umovanje i pobožnost, istraživanje i divljenje, intuiciju i radost, radinost i poštovanje, znanje i ljubav, darovitost i krajnju poniznost, teologiju i Božju mi-

lost, prodornost uma i božanski nadahnutu mudrost.

Fra Jozo je prema naputku svetoga Bonaventure, našega serafskoga učitelja, kroz sav svoj život pitao „milost ne nauku, želju, ne razum, vapaj molitve, ne napor učenja, zaručnika, ne učitelja, Boga, ne čovjeka, tamu, ne jasnoću, ne svjetlost, nego vatru koja potpuno raspaljuje i izvanrednim unutarnjim pomazanjima i najžarčim osjećajima prenosi se u Boga. Taj je ogranj Bog, njegovo 'ognjište je Jeruzalem', a Krist ga je zapalio žarom svoje plamteće muke”.

Sv. Pavao je bio krajnje obazriv i ponizan, tek bi na trenutke, prisiljen protivnicima, započinjao se hvaliti, pa nabraja čime se onda ponosi. Krajnji mu je ponos Kristov križ. Tako i pok. fra Jozo. I on je mogao svakome odgovoriti: „Hrvati su? Ja većma! Katolici? Ja većma! Vjernici? Ja većma! Franjevci? Ja još više! Hercegovački fratar? Kao mahnit velim, svim svojim bičem!“ Nikad to nije izgovorio, ali je upravo tako živio! Do maksimuma!

Do kraja se ugradio u Božje kraljevstvo ovdje na zemlji pa stoga vjerujemo da mu je sam Gospodin plaća na nebesima. Dok mu prosimo *pokoj vječni*, obveza nam je ići stopama kojima je pokojni fra Jozo hodio: A to je put bogoljublja, čovjekoljublja, istinski put kojim je kročio sv. Franjo ovom zemljom. Hvala mu za sve što je učinio. Bljesnuo je kao meteor, zaparao nebom i ostavio iza sebe svijetli trag u tolikim srcima.

PONEDJELJAK I UTORAK

7.30 h	Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne	Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana	Susreti po dogovoru
Poslije podne	Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17 - 20 h	Večernji molitveni program i ispovijed
17 h	Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h	Sv. Misa
19 - 20 h	Blagoslov predmeta, molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice

SRIJEDA

7.30 h	Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne	Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana	Susreti po dogovoru
Poslije podne	Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17 - 20 h	Večernji molitveni program i ispovijed
17 h	Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h	Sv. Misa
19 - 20 h	Blagoslov predmeta, molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice
21 - 22 h	Euharistijsko klanjanje

ČETVRTAK

7.30 h	Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne	Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana	Susreti po dogovoru
Poslije podne	Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17 - 20 h	Večernji molitveni program i ispovijed
17 h	Krunica
	- U došašću, u božićnom vremenu i u vremenu kroz godinu: radosna otajstva i otajstva svjetla
	- U korizmi: otajstva svjetla i žalosna otajstva
	- U uskrsnom vremenu: otajstva svjetla i slavna otajstva
18 h	Sv. Misa, blagoslov predmeta
19 - 20 h	Euharistijsko klanjanje

PETAK

7.30 h	Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne	Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana	Susreti po dogovoru
Poslije podne	Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
14 h	Križni put uz Križevac
17 - 20 h	Večernji molitveni program i ispovijed
17 h	Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h	Sv. Misa, blagoslov predmeta
19 - 20 h	Čašćenje Križa

SUBOTA

7.30 h, 13 h	Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne	Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana	Susreti po dogovoru
Poslije podne	Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17 - 20 h	Večernji molitveni program i ispovijed
17 h	Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h	Sv. Misa
19 - 20 h	Blagoslov predmeta, molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice
21 - 22 h	Euharistijsko klanjanje

NEDJELJA I BLAGDANI

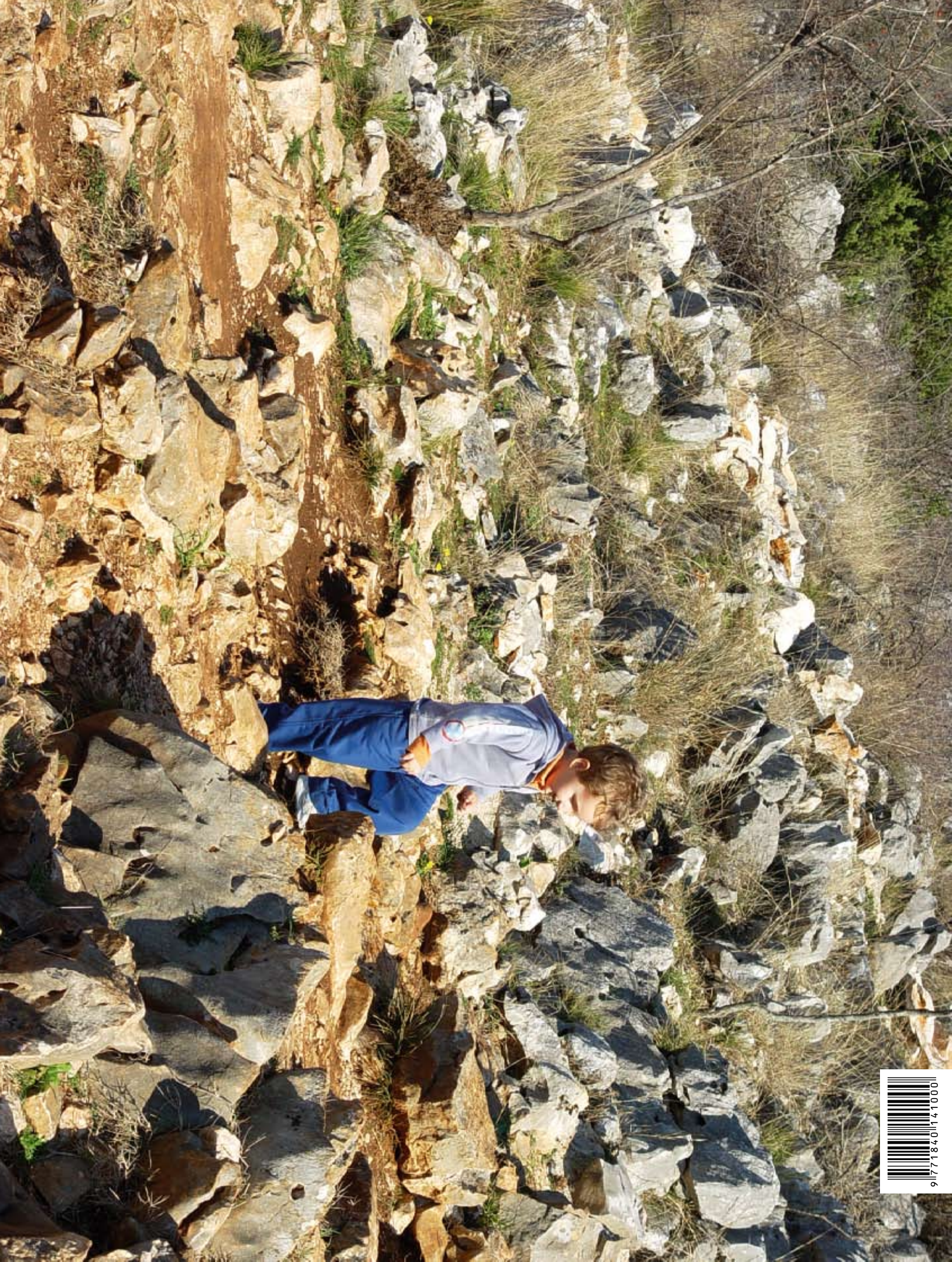
8, 11, 18 h	Sv. Mise na hrvatskom
Ispovijed	Prije podne za vrijeme Mise
Prije podne	Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana	Susreti sa svjedocima
Poslije podne	Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
14 h	Krunica na Brdu ukazanja
17 - 20 h	Večernji molitveni program i ispovijed
17 h	Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h	Sv. Misa
19 - 20 h	Blagoslov predmeta, molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice

RADIOPOSTAJA
MIR
MEDJUGORJE

Jajce 87,8 MHz
 Mostar 100,0 MHz
 Banja Luka 107,8 MHz
 Hercegovina 101,5 MHz
 Lašvanska dolina 100,0 MHz
 Split, Južna Hrvatska 101,5 MHz
 Sarajevo i Srednja Bosna 96,1 MHz
 Banja Luka, Sjeverna Bosna 106,7 MHz
 Sjevero-zapadna Bosna, Jajce 106,7 MHz
 Dolina Neretve i Juž. Hercegovina 98,3 MHz
 Rama, Konjic, Sjeverna Hercegovina 104,7 MHz
 Zagreb, Lika, Karlovac, Bihać, Sj. Hrvatska 107,8 MHz
 Sisak, Gradiška, Kutina, Ivanićgrad, Novska 106,7 MHz
 Zenica, Žepče, Tuzla, Slavonski Brod, Posavina 100,1 MHz

Satelit: Europa, Bliski istok i Afrika
 HOT BIRD 6° istočno

INFORMATIVNI CENTAR "MIR" MEDJUGORJE
 RADIOPOSTAJA "MIR" MEDJUGORJE
 Tel.: 036/651 100; faks: 036/651 300
 E-mail: radio-mir@medjugorje.hr
 Uživo na internetu: www.medjugorje.hr

9 771840 141000